

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petih vrtov a Din 2, do 100 vrtov a Din 2.50, do 300 vrtov a Din 3, večji inserati petih vrtov Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 28 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Angleška in francoska deklaracija

Anglija in Francija jamčita za meje in neodvisnost Grčije in Rumunije — Ohranitev statusa quo na Sredozemskem morju glavna zahteva angleške in francoske politike

London, 13. aprila a. Včeraj popoldne je min. predsednik Chamberlain podal v spodnji zbornici napovedano izjavo o jamstvih za Grčijo in Rumunijo, ki pomeni, da bo Anglija podpirala ti dve državi, če bi kaka država ogrozila njuno neodvisnost, med drugim je izjavil:

Glede dogodkov, ki so se odigrali pred zasedbo Albanije, moram ponoviti, da so poročila o njih protislovna in je za zdaj še najboljše, da si o tem ne ustvarjamo nobene končne sodbe. Ni dvoma, da bomo pozneje o vsem tem dobili mnogo točnejša obvestila, kakor pa jih moremo dobiti danes. Nikomur pa ni treba med tem časom dvomiti, da je italijanska zasedba Albanije zbudila v vsem svetu zelo težak vtis. Ta najnovejša uporaba sile je globoko pretresla javno mnenje v vseh državah. Brez oziroma na svojo narodnost in veroizpovednost so ljudje po vsem svetu sprejeli z nezadovoljstvom dejstvo, da je močna država z nasiljem vsilila svojo voljo mali državi, ki se ni mogla braniti.

Anglija bo pomagala Grčiji in Rumuniji

V želji, da točno poda svoje stališče in da ne pusti nobenega dvoma glede tega stališča, je angleška vlada smatrala za potrebno naglasiti, da pripisuje poseben pomen ohranitvi miru in statusu quo tako na Sredozemskem morju kakor tudi na Balkanskem polotoku. Ona ne želi, da se ta mir moti z oroženo silo ali grožnjo. Z ozirom na to je angleška vlada sklenila, da se bo v primeru, če pride do kakršnega-koli koraka, ki bi ogrozil ali ogrožal neodvisnost Grčije ali Rumunije, ali v primeru, da bi vladi teh dveh držav prišli v tak položaj, da bi morali poseči po svojih obrambnih silah, smatrala za obvezano prisločiti rumunski in grški vladi na pomoč z vsemi svojimi silami (Navdušeno odobravanje).

Za status quo na Sredozemskem morju

Kljub temu, da so člani angleškega parlamenta globoko razočarani nad korakom italijanske vlade, korakom, ki je spravil v dvom prejšnje obljube te vlade, moram še dalje poudariti potrebo po dobrih odnosih med Veliko Britanijo in Italijo, Italija pa mora od svoje strani praktično dokazati, da ima tudi ona takšno željo. Dne 7. aprila je italijanski zunanji minister grof Ciano izjavil, da bo italijanska vlada v polni meri spoštovala neodvisnost in nedotakljivost Albanije kakor tudi statusa quo na Sredozemskem morju. 9. aprila je bila Italija obveščena, da je angleška vlada tudi kljub tem italijanskim obljubam, ki jih je dobila, resno vzemirjela nad poročili o nenadnem italijanskem vdoru v Albanijo. Angleška vlada je v zvezi s tem poudarila, da ji je težko verjeti, da se po tej zasedbi Albanije status quo med Italijo in Albanijo ni spremenil. Njej je to posebno težko verjeti zaradi tega, ker je italijanski zunanji minister Ciano poudaril, da je albansko-italijanske razprtije nemogoče rešiti s pogajanjem. Nam in vsemu svetu pa je še težje razumeti, kako je mogoče izkrcavanje italijanskih čet na albanski tleh spraviti v sklad z nadaljnjo ohranitvijo albanske neodvisnosti in nedotakljivosti. V zvezi s tem smo dolžni sebi zastaviti vprašanje, v koliki meri se italijanski korak v Albaniji sklada z dolžnostmi angleško-italijanskega sporazuma od 16. aprila 1938. Prepričan sem, da ves svet smatra, da italijanski korak v Albaniji prav nič ne služi delu za ohranitev miru in varnosti, temveč se bolj postruži za mednarodno napetost in nezadovoljstvo. Ko imam pred očmi ta dejstva, smatram za potrebno poudariti, da sta angleški veleposlanik v Rimu in angleški zunanji minister Halifax jasno naglasila, da sedanjí položaj zelo lahko in v zelo krepki obliki spravi v negotovost status quo v Sredozemskem morju, kar predstavlja zelo važen činitelj v omenjenem italijansko-angleškem sporazumu. Jadransko morje brez dvoma predstavlja del Sredozemskega morja in italijanska vlada ne more trditi, da nas zadnji dogodki v Albaniji ne zanimajo. Zato je naš veleposlanik pri Kvirinalu lord Perth obvestil italijanskega zunanjega ministra, da angleška vlada smatra za potrebno dobiti najobsežnejša in najiskrenjša obvestila o italijansko-albanskem položaju. Obvestila, ki jih je dobila angleška vlada iz Rima, pa so bila takšne narave, da je njihov pravi smisel bilo zelo težko ugotoviti in se zaradi tega s temi poročili angleško javno mnenje ni moglo zadovoljiti. (Navdušeno odobravanje.) Ko je lord Perth vztrajal na tem, naj mu grof Ciano razloži bodočo namero Italije, mu je italijanski zunanji minister odgovoril, da bodo te namere odvisne od želja albanskega naroda.

Otok Krf

Brez oziroma na to, kako se bodo dogodki dalje razvijali, pa angleška vlada ne more v nobenem primeru spraviti v sklad tega, kar se je zgodilo v Albaniji, z dolžnostmi angleško-italijanskega sporazuma. Ne gre samo za bodočnost Albanije. Danes je po

vsem svetu zavlada vzemirjenost, in negotovost se čuti na Sredozemskem morju in na Balkanskem polotoku. O tem ne želimo iznašati pred spodnjim domom vseh podrobnosti, o katerih sem bil poučen. Moram pa poudariti, da je italijanski odpravnik poslov v Londonu izjavil angleškemu zunanjemu ministru lordu Halifaxu, da sta Grčija in Jugoslavija ohranili svojo hladnokrvnost in da v teh državah vlada popoln red in mir. Na koncu tega sestanka med Halifaxom in odpravnikom poslov je angleški zunanji minister izjavil italijanskemu diplomatu, da Velika Britanija ne namerava zavzeti Krfa, toda da bo smatrala položaj za zelo resen v primeru, če bi kdo drugi zavzel Krf. Angleška vlada pa je bila pozneje obveščena od strani angleškega poslanika v Atenah, da je grška vlada zvedela, da Italija namerava v bližnji bodočnosti zasedbi Krf. To poročilo je potrdil tudi grški poslanik v Londonu. Halifax se je takoj sestel z italijanskim odpravnikom poslov in potem, ko mu je sporočil te informacije, je zahteval od njega potrebnih pojasnil. Italijanski odpravnik poslov je odgovoril, da so vse govorice o tem, da Italija namerava zavzeti Krf, popolnoma ne-točne, ter je v zvezi s tem izjavil Halifaxu, da svojo osebno odgovornost, da takšni koraki ne spadajo v okvir italijanske politike. Halifax je vzel z zadovoljstvom to trditve italijanskega odpravnika poslov na znanje ter je ponovno naglasil, da je življenjskega pomena, da glede Krfa ne bi bilo nobenega nesporazuma med angleško in italijansko vlado.

Italijanska obljuba o umiku iz Španije

Chamberlain se je zatem bavil z obljubami, ki jih je dal Mussolini 4. aprila, in ki pravijo, da se bodo italijanski prostovoljci umaknili iz Španije takoj po zmagovalni paradi četi v Madridu, ter da bodo istočasno zapustili Španijo tudi bojna letala. Angleška vlada je vzela na znanje ta najnovejša zagotovila italijanske vlade in pričakuje, da bodo te obljube v najkrajšem času izpolnjene. Čeprav smo doživeli velika razočaranja, še vendar ne morem verjeti, da naša prizadevanja ne bi obrodila sadu, čeprav se nam zdi bodočnost še tako mračna.

Razmerje z Rusijo

Če pri današnjih svojih izjavah nisem omenjal Rusije, to ne pomeni, da mi ni samo več v najtesnejših stikih z zastopniki Rusije. Nam je bila poverjena dolžnost, da rešimo številne težke naloge. Pri reševanju teh nalog imamo pred očmi ne samo to, kar mi želimo, temveč tudi ono, kar si žele drugi narodi. Mi pa moramo tudi v bodoče trdno vztrajati pri svojem sklepu ne samo da bomo mogli sami sebe braniti, temveč da bomo sposobni postaviti se na stran tistih, ki bi utegnili biti napadeni ali ogroženi in bi se bali za svojo svobodo. Prepričan sem, da bodo vsi koraki, ki smo jih v tej smeri storili, naleteli na popolno odobravanje tega doma, te države in vsega imperija.

Mir na svetu je nedeljiv

Vsak napad na katerokoli državo bi vplival tudi na stališče Zedinjenih držav, ne glede na njihov zemljepisni položaj

Washington, 14. aprila. br. V Charlesvilleu so včeraj proslavili obletnico smrti Johna Cheversona, ustanovitelja virginjske univerze. Proslave se je udeležil tudi državni podtajnik za zunanje zadeve Wells, ki je ob tej priložnosti govoril o mednarodnem položaju in o nevarnostih, ki groze Zedinjenim državam, ter končno o potrebi, da se ameriška pomoč zagotovi državam, ki bi postale žrtve kakršnegakoli napada.

Če bi Cheverson danes še živel, je med drugim dejal, bi videl, kako se posamezne države branijo miroljubnih metod za poravnavo mednarodnih sporov, kako se milijoni človeških življenj izpostavljajo nevarnosti, da jih uniči vojna, nasproti kateri so bile celo napoleonske vojne otroške igre. Vprašati se je treba, kako je sploh mogoče razumeti, da je mogel voditelj nekega velikega naroda pred kratkim izjaviti, da je vojna civilizaciji od časa do časa potrebna.

Mir na svetu je danes nedeljiv. Vsak napad na katerokoli državo bi vplival tudi na naš položaj, čeprav bi bil zemljepisno še tako izoliran. Zavreči je treba sleherni idejo mednarodne konference, dokler narodi ne bodo sposobni v resnici izpolnjevati prevzetih obveznosti. Ameriški narod zahteva, naj ameriška vlada v tej resni uri poskrbi, da se bodo mogle Zedinjene države uspešno braniti proti vsem napadom.

Zahteve opozicije

Laburistični poslanec Dalton je v debati kritiziral počasnost vlade pri izvajanju ukrepov za državno obrambo. Pozval je vlado, naj sklene z Rumunijo trgovinsko pogodbo, ker sicer vojaška jamstva ne bodo imela posebnega pomena. Dodal je, da je potrebno, da pristopi tudi Turčija v krog vzajemnih sporazumov ter je predlagal, naj se skliče konferenca držav, ki so podpisale sporazum v Montreuxu. Obžaloval je, ker predsednik vlade ni omenil v svojem govoru tudi drugih velikih držav, katerih sodelovanje bi bilo potrebno za ohranitev kolektivne varnosti. Na koncu je predlagal, naj načelniki generalnih štabov držav, ki so se izrazile za ohranitev miru takoj pristopijo k pogajanjem.

Daladierjeva izjava

Pariz, 14. aprila. br. Francoska vlada je objavila včeraj svoje sklepe za ojačanje državne obrambe. Obenem s to objavo je bila izročena zastopnikom tiska naslednja izjava min. predsednika in vojnega ministra Daladierja:

Politiko Francije sem obeležil že v govoru, ki sem ga imel po radiu 29. marca. Tedaj sem dejal, da je Evropa v pripravljenosti in da je Francija odločena ohraniti mir v svobodi in časti, zaradi česar mora predvsem okrepiti svojo lastno obrambo in raztegniti svoje zveze solidarnosti z vsemi narodi, ki so pripravljene upreti se napadu. Delali smo v tem smislu dalje brez verbalnih manifestacij in brez izzivanja. Za uspeh dela ni potrebno, da bi ga spremljali govori in grožnje. Zato smo podvzeli vojaške ukrepe, ki jamčijo uspeh proti vsakemu iznenadenju na meji Francije in njenega imperija. Vlada se zahvaljuje v imenu Francije vsem, ki so odšli na svoja mesta, v svoje polke, svoje eskadrilje in na svoje ladje, kakor tudi vsem, ki so prispevali, da se njihovi državni zagotovi varnost. Zahvaljujem se tudi vsem onim v naših tovarnah, ki delajo za državno obrambo in katerih trud rodi vsak dan nove srečne uspehe. Izkazujem čast vsemu narodu, ki v Franciji in na vseh prekomorskih francoskih posestih nudi odličan primer vedrosti in odločnosti.

Istočasno in po istih metodah smo nadaljevali diplomatsko delo, ki je potrebno za ohranitev miru in za okrepitev solidarnosti, ki mora pred skupno nevarnostjo združiti vse države, pripravljene braniti svojo svobodo. Ostali smo v neprestanem stiku z vladami Anglije, Zedinjenih držav, Rusije, Poljske in Balkanske zveze. Naš cilj — prepričan sem, da ga bomo dosegli — je ta, da organiziramo tesno in potrebno sodelovanje med vsemi narodi, ki vedo, da se je treba boriti za življenjske interese in ki ne zavzajo nobenega lokalnega proučevanja sedanjih vprašanj in ki so nazadnje pripravljeni, da se uprejo vsakemu poskusu tujeja rospstva.

Ali je mar potrebno še pripomniti, da naš tesni in globoki sporazum z Veliko

Debato je zaključil v imenu vlade finančni minister John Simon, ki je izjavil, da bo sir Frederic Leith Ross odpotoval v kratkem v Bukarešto. Poudaril je, da vlada neče zamuditi prilike, da ne bi izkoristila podpore, ki bi jo mogle nuditi druge države. John Simon je končno opravičeval delo angleške diplomacije v zadnjem mesecu.

Slično izjavo je kakor min. preds. Chamberlain v spodnji zbor, podal v zgornji zbornici zunanji minister Halifax, ki je poudaril, da je o razvoju dogodkov stalno obveščal ruskega poslanika. V tem pogledu ni napravila vlada nobene pogreške in tudi nima namena, da bi zaradi kakih razlik v ideoloških naziranjih ne hotela vzdrževati z Rusijo dobrih mednarodnih odnosov.

Britanijo ni nikdar predstavljal večje sile, kakor jo predstavlja danes. Na francoski narod torej naslavljam naslednjo izjavo, ki je bila izdelana v sporazumu med Francijo in Veliko Britanijo:

Francoska vlada pripisuje največjo važnost temu, da se že v naprej upre vsaki spremembi statusa quo na Sredozemskem morju in na Balkanskem polotoku, ki bi nastala nasilno ali z grožnjami. Upošteva jo posebno vzemirjenost, ki so jo povzročili dogodki zadnjih tednov, je francoska vlada podala Rumuniji in Grčiji posebno zagotovila, da se bo v primeru, če se pripeti, kar bi jasno ogrozilo neodvisnost Grčije in Rumunije in kar bi rumunjska in grška vlada smatrali za svoj življenjski interes ter bi zato reagirali, smatrala dolžno, da jima nudi svojo pomoč. Angleška vlada je zavzela isto stališče.

Francoska vlada je na drugi strani srečna, ker je bila dosežena medsebojna obveznost Velike Britanije in Poljske, ki sta sklenili nuditi druga drugo pomoč za obrambo svoje neodvisnosti, če bi bili posredno ali neposredno v nevarnosti. Francosko-poljska zveza je potrjena od strani Francije kakor tudi od strani Poljske v istem duhu. Francija in Poljska sta si dali med seboj zagotovila proti vsaki neposredni ali posredni nevarnosti, ki bi mogla ogroziti njune življenjske interese. Prav danes so naši veleposlaniki sporočili to izjavo vsem zainteresiranim vladam, predvsem turški vladi.

Zaščita francoskega ozemlja in njenega kolonialnega imperija proti vsakemu posrednemu ali neposrednemu ogrožanju njegove nedotakljivosti in pravic Francije, delo v slogu za ohranitev miru in zaščito solidarnosti narodov pred vsemi nevarnostmi, ki prete njihovi neodvisnosti, je politika, ki jo vodi francoska vlada, zavežajoč se svojim odgovornostim za blagor svoje domovine.

Odmevi

Pariz, 14. aprila. AA. (Havas). Skupna izjava Daladierja in Chamberlaina, ki so jo Parižani pričakovali z veliko napetostjo, je bila objavljena snovi v posebnih izdajah pariških listov. Ta izjava je napravila zelo ugoden vtis. Sindikalistični krogi napovedujejo, da se bo izvedlo absolutno sodelovanje za obrambo države z vsemi sredstvi. V zvezi s tem omenjajo tudi pismo kardinala Verdiera, ki ga je poslal v ime francoskega episkopata min. predsedniku Daladierju in v katerem izraža popolno soglasnost z njegovimi nazori.

Obveščeni, ki sta jih prevzeli Anglija in Francija, imajo namen, ustvariti potrebno prehodno dobo za zaključitev pogajanj o dvostranskih paktih o vzajemni pomoči. V zadnjih dneh se je moglo opaziti, da so bili zelo živahni stiki francoskega zunanjega ministerstva z ruskim veleposlanikom. Včerajšnje izjave predstavljajo samo etapo v smeri zbiranja narodov, ki so za mir.

Bukarešta, 14. aprila. AA. »Timpul«, glasilo ministra za zunanje zadeve Gafencu, komentira včerajšnje izjave predsednika francoske in angleške vlade takole: Prijetne izjave angleških in francoskih državljanov lahko sprejmemo s polnim zadovoljstvom. Prepričani smo, da bo ta prijetna pobuda pomnila duhove naših sodob, ker dokazuje, da so stvarni in prijetni odnosi mnogo koristnejši kakor neustvarljive sanje in nerazumljive želje obnavljanja preteklosti.

Preokret v madžarski politiki? Csaky objublja, da bo Madžarska spoštovala rumunske meje

Budimpešta, 14. aprila. Včeraj popoldne je na seji zunanje-političnega odbora poslanske zbornice poročal zunanji minister grof Csaky o mednarodnem položaju, pri čemer je zlasti utemeljeval izstop Madžarske iz Društva narodov. Poudaril je, da se je madžarska vlada odločila za ta korak po svobodnem preudarku in predvsem zato, da bi si zagotovila svobodo odločanja v sedanjih burnih časih.

Politični obzornik

Kuga strahu

V listu »L'Epoque« je napisal znani francoski zgodovinar Louis Madelin zelo zanimivo razpravo o veliki vlogi čustva strahu v zgodovinskem dogajanju s posebnim ozirom na dogodke zadnjega leta. Iz te razprave posnemamo par odstavkov, ki so zlasti poučni. Madelin piše: »Zgodovina pozna primere, da so premagani narodi morali stoletja živeti pod jarmom zmagovalcev, niti enega primera pa do lanskega leta ni zabeležila zgodovina, da bi celi narodi brez vsakega odpora kapitulirali radi same grožnje. Takisto se še tudi ni dogodilo, da bi bil kak narod

du. Pri tem nečemo govoriti o Slovakah, ki so prostovoljno sklonili tilnik. Kako si naj to tolmačimo? Po Evropi od Baltijskega do Crnega morja, od bregov Visle do Balkanskih gora se je razlila val strahu. Strah se pojavlja iz vzrokov, ki deloma pojasnjujejo nepojmljivo nastopanje ljudskih mas. Doba Cromwella na Angleškem in francoska revolucija sta v tem pogledu nazorna primera. Tu in tam je bil strah oni faktor, ki je igral takrat največjo vlogo v notranjem življenju Anglije, oziroma Francije. Danes se ta faktor pojavlja tudi na terenu mednarodnih odnosov. V ljudskih masah, ki jih je obvladala panika in ki so izgubile svojo kompaktnost, se pojavlja nalezljiva bolezen kuga strahu. Leta 1789. je vso Francijo zajel »veliki strah« pred peščico ljudi, ki so nato šest let »strahovali« 30 milijonov Francozov. V napoleonskih vojnah je tak strah zajel prusko vojsko, ki je kapitulirala pred Napoleonom, dasi je je nahajala v odličnih pozicijah in je nanjo navadila samo majhna četa francoske konjenice. V bitki pri Waterloo pa je postala francoska armada žrtev kolektivnega strahu... Louis Madelin zaključuje svoja izvajanja takole:

»Evropa se sedaj nahaja v stanju kolektivnega strahu. Izhod iz tega stanja in splošno rešitev je mogoče doseči le, ako bodo narodi premagali to čustvo živalske črede. Ni se nam treba sramovati lastnega strahu — ni kar v en dan izrekel general Ney, ki ga je sam Napoleon proglasil za »najhrabrejšega med hrabrimi«, besede: »Samo notorni lažnjivec more trditi, da se ni nikdar bal in da ga nikoli ni bilo strah.« Maurice Barès piše, da je junaštvu premagati strah. A sedaj je na nas, da premagamo strah, to živalsko čustvo, ker samo tako bomo postali ljudje, narod jankov!«

Katoliško strujarstvo

V svoji razpravi »Odlomki o slovenskem položaju«, ki jo je objavil v Kockebici reviji »Dejanje«, piše znani katoliški kulturni delavec Bogo Grafenauer:

»Prav ista razbitost, ki je značilna za splošno slovensko kulturno življenje, se je med Slovenci uničujoče uveljavila tudi v versko-kulturni skupnosti. Današnje skupnarstvo in strujarstvo med katoličani ima svojih pravih korenin v kakem nesoglasju glede bistvenih verskih ali navedenih zadev, marveč predvsem v nezdravi psihološki strukturi slovenskega človeka. Zaradi načinnosti dvomljivega uveljavljanja katoličanstva v slovenskem javnem življenju so prenesli vodilni posamezniki v skupinah, ki gledajo na slovensko kulturno, gospodarsko in politično življenje in na vlogo katoličanstva v njem povsem racionalno, svoje spore na versko polje, da bi iz njega zavzemali in obvladovali vse druge postojanke, ki jih hočejo na ta način spretno iztrgati iz rok ne verskih, ampak kulturnih in političnih nasprotnikov. Pri tem so si prevzele — zgledi pač vlečejo! — precej bistvenih lastnosti in značilnosti modernih iznenačevalnih pokretov na levi in desni, vsaj kolikor zadeva metodo dela, in so se na ta način močno približali vsakemu integralizmu, ki ga je obsodil Benedikt XV.«

Angleška trgovinska pogajanja z Rumunijo

Bukarešta, 13. aprila p. Angleška trgovinska delegacija pod vodstvom znanega strokovnjaka sira Friderica Leitha Rossa bo prispela še ta teden v Bukarešto. Prihodnji teden se bodo pričela pogajanja, ki naj bi dovedla do tesnejših gospodarskih odnosov med obema državama.

Borzna poročila.

Curli, 14. aprila. Beograd 10. — Pariz 11.81, London 20.8725, New York 448. — Bruselj 75. — Milan 23.45, Amsterdam 236.70, Berlin 178.70, Praga — Varšava 84. — Bukarešta 3.30.

Preokret v madžarski politiki? Csaky objublja, da bo Madžarska spoštovala rumunske meje

Poročal je tudi o razmerju med Madžarsko in Rumunijo, pri čemer je poudaril, da bo Madžarska spoštovala rumunske meje in da je pripravljena zagotoviti primerno zaščito rumunski manjšini na Madžarskem, če Rumunija ne bo poslabila na znatno madžarsko manjšino na svojem ozemlju.

Inserirajte v »Sl. Narod«!

Matere, ki imajo po 13 otrok

Se težje kakor roditi 13 otrok je vzrediti jih in spraviti h kraju

Ljubljana, 14. aprila. Nedavno je mestni socialni urad povabil matere, ki so rodile 13 ali več otrok, naj se prijavijo. Lani je urad sestavil statistiko o materah, ki so imele 10 in več otrok. Matere, ki so imele po 10 otrok, pri nas niso posebnost. V nekaterih drugih državah bi je proslavljali kakor narodne junakinje. Pri nas pa sicer poznamo frazo, da je materinstvo svetost, a matere, ki so darovale življenje desetim ali še več otrokom, so anonimne. Življenjska sila našega naroda kaže usliša, toda del naroda so tudi tiste matere, ki so rodile po več kakor 10 otrok. O njih nimamo točne statistike niti v Ljubljani. Socialni urad sam ne more sestaviti takšne statistike, ker je navezan predvsem na prostovoljne prijave mater. Sicer pa ne gre zgolj za statistiko, temveč za evidenco. Število otrok v družini je v mnogih primerih najzanesljivejši merilo socialnih razmer družine. Mnoge revne matere se tega zavedajo in se rade prijavljajo — v upanju, da jim bo socialni urad dal podporo.

Letos so bile povabljene matere, ki so rodile 13 ali več otrok; tudi te matere je pri nas še vedno dovolj, zato so pač vzeli v poštev le nje, ne pa morda zaradi tega, da številu 13 pripisujejo poseben pomen. Najbrž se niso prijavile vse matere, ki so rodile tolikokrat in ki žive v ljubljanski občini. Toda četudi jih ni več, kolikor se jih je prijavilo, jih je mnogo. Po 13 otrok je imelo 34 mater, ki žive v Ljubljani. Kaj to pomeni, je najlažje dopovedati roditeljem, ki so imeli vsaj po dva otroka. Koliko potrebnih in še več nepotrebnih skrbi imajo nekatere matere z edinim otrokom! Potrebujemo pesterno, dojiljo, služkinjo in še kuharico posebej, in ko je otrok nekoliko večji, še vzgojiteljico, ki mora znati seveda nemški. V tem primeru je zaščiteno materinstvo, zajamčeno je pa tudi, da z mamicami ne bo rodila 13 otrok, kar je vsekakor škoda, ker imenitna mati ne bo mogla nikdar sprevideti, kaj je prava materinska sreča — brez dojilj, pestern, vzgojiteljice itd.

Se težje kakor roditi 13 otrok, jih je vzrediti do spravila do kraja, jih ohraniti pri življenju in jih poslati v življenje samostojne. Le ena izmed prijavljenih 34 mater, ki so rodile po 13 otrok, ima še vse žive otroke. Stara je 67 let. To je pač že lepa starost za mater, ki tako bogato trošila svojo življenjsko silo. Zanimalo vas bo, da je med tistimi 34 materami tudi žena nekake profesorja. Profesorjeva družina ima še 11 živih otrok. Po 11 živih otrok ima še več mater.

Lani se je prijavilo 15 mater, ki so rodile po 14-krat. Letos pa razen teh 15 še 7 drugih, tako da je v Ljubljani 22 mater, ki so imele po 14 otrok. V evidenci socialnega urada je bilo že od lani 9 mater, ki so imele po 15 otrok, letos so se pa prijavile še 3. Prav tako je bilo lani prijav-

ljenih 9 mater, ki so rodile po 16 otrok in letos še 3 druge. Nobeni izmed teh mater pa ne žive val otroci. Matere, ki so rodile po 16 otrok, pri nas niso še dosegle rekorda. Lani sta se prijavili dve matere, ki sta rodili vsaka po 17 otrok in ena, ki je imela 20 otrok. Letos se niso prijavile, kaže, da še žive.

Najbolj tragično je, da je mati, ki je rodila največ otrok pri nas, posebno nesrečna. Rodila je 25 otrok... 21 jih je umrlo, a tudi mati je mrtva za svet. Že del časa je zaprta med žalostne zidove duševne bolnice. Takšne usode bi človek ne mogel želeči najslabši materi. To je mati mučenica v pravem pomenu besede. In kdo pozna izmed nas njeno trpljenje? Le redki vedo vsaj njeno ime...

Seveda je večina teh mater, ki so bile deležne tako obilnega »božjega blagoslov-a«, da se izrazimo v slogu prejšnjih časov, ko so se mnogi proslavljali otroke za blagoslov — revnih. Bogate pa niso tudi one, ki so se sicer poročile dobro. Ena izmed mater, ki so imele po 13 otrok, je žena banskega svetnika. Izjema je pač mati 13 otrok — žena tovarnarja. Precej mater, ki so imele po 13 otrok, je omoženih s posestniki, toda to so mali kmečki posestniki s periferije Velike Ljubljane. Ena izmed teh mater je omožena z učiteljem. Mati 14 otrok, ki jih je 12 še živih, je vdova dvornega svetnika. Vsi njeni otroci so dobro preskrbljeni, več sinov je pilotov in letalskih oficirjev, razen enega, ki je pa podoficir. Prav tako je dobro preskrbljenih 10 otrok iz družine vladnega svetnika. Vseh je bilo 14. Žena malega posestnika je poslala vseh 8 otrok, ki žive izmed trinajstih, v šole. Prav tako je dobro preskrbljena svoje otroke žena skladiščnika, kakor žena šolskega upravitelja. Otroci posebno revnih mater, žen delavcev, rokodelcev in obrtnikov, so se v več primerih razšli skoraj vsi po svetu. Nekatere matere so ostale same na stara leta, čeprav so večino svojega življenja posvetile materinstvu.

Koliko nam povedo že same suhe številke iz zapisov o materah na socialnem uradu! Ti podatki niso sicer popolni in še ne smotno urejeni. Vendar nam odkrivajo življenje od posebno zanimive strani; življenje, kakršno je. Pa tudi materinstvo, kakršno bi naj poznali tisti, ki ga opevajo ob materinskih dnevih. Da še mnogo mater je med nami, ki se niso otresla materinstva, ki so v revščini in skritem trpljenju dajale življenje leto za letom številnim otrokom. Nihče jih ni zato nagrajal kakor delajo v nekaterih državah zadnja leta, nihče jih ni proslavljati in skoraj nihče ni vedel za nje, dokler se niso prijavile mestnemu socialnemu uradu. Materinstvo pač ni tiste vrste junštvo, da bi se matere s 13 ali več otroki postavljale z njim. Toda prav v tem je največje junštvo, zlasti dandanes. Kajne, mladi zakonci?

impozantna stavba, ki bo v ponos Trbovljam. Prostor pred novim občinskim domom bo do banovinske ceste tlakovan, kar bo stavbo samo še povzdignilo. Pričakuje se, če bodo vsa podjetja, ki so prevzela dela na izpopolnitvi nove stavbe, izvršila prevzete obveznosti, da bo novi dom popolnoma gotov že v letošnji jeseni in se bo občinski urad začetkom prihodnje zime v novo stavbo še vselil.

— **Sportno gibanje.** Na velikonočno nedeljo je imel tukajšnji SK Amater v gosteh ljubljansko SK Reko. Zanimanje za to tekmo je bilo zelo veliko, vendar so gostje našo športno publiko precej razočarali, kajti tekma je končala z rezultatom 7 : 2. Pri Amaterju se je odlično uveljavil napad in brklava vrsta, dočim je imela obramba lahko delo. Reka je sicer nastopila z dvema rezervama, toda rezultat je kljub temu previsok, zlasti ker domačini v zadnjem času niso trenirali. Tekmo je sodil g. Oberhndtmer iz Celja. — **Prijava psov.** Do 15. t. m. morajo biti občini prijavljeni vsi nad 3 mesece sta-

ri psi radi plačila od občine predpisane pasje takse za tekočo proračunsko leto. Lastniki psov prejmejo pri tej priliki tudi pasjo znamko, ki jo morajo nositi psi na vratu. Taksa je za vsakega luskaznega psa po 50 din, za lovskega 30 din, za pastirskega ali mesarkega po 20 din, in za čuvškega po 10 din. Kdor bi svojega psa ne prijavil ali nepravilno prijavil, bo kaznovan.

— **Radi šlinavke in parkljevke** je izdalo sresko načelstvo v Laškem navodila, kako je postopati, da se ta nevarna živinska kužna bolezen znova ne zaneša v naše kraje. Tako je prevoz živine z avtomobili dovoljen le s posebnim dovoljenjem oblasti, dalje je strogo kontrolirati in zatirati vsako zakonito trgovino z živino po osebah, ki za to nimajo dovoljenja, stroga navodila so dana tudi državnim, banovinskim, sres in občinskim veterinarjem radi pregleda živine. Nakup in nekontrolirana trgovina z živino v srezih Kamnik, Ljubljana, Maribor, levi breg, Murska Sobota in Pruj je do nadaljnjega prepovedana.

Huda prometna nesreča v št. Vidu

Tragična smrt vpokojenega železničarja Martina Klince

Ljubljana, 14. aprila. Sinoči ob 21. je bilo križišče banovinske in državne ceste v št. Vidu zopet pozorišče hude prometne nesreče, ki je zahtevala življenje vpokojenega železničarja Martina Klince, rojenega 1. 1887 v Medani in pristojnega v Ljubljano.

Križišče banovinske, tako zbrane vižmarke ceste, in državne ceste v št. Vidu je silno nevarno in na njem se je zgodilo že mnogo hujših nesreč. Križišče je nepregledno. Pred leti se je zgodila velika avtobusna nesreča prav na tem križišču, ki je zahtevala več žrtve. Očitno je, da se nesreče na tem voglu ne dogajajo po naključju. Krivdo je treba pripisovati nepreglednemu ovinku. Ob tej priliki ne raziskujemo krivde, kdo je kriv nesreče, kolikor ali avtomobilist, raziskava jo bo komisija. Lahko pa rečemo, da je nesreče kolikor toliko kriv nepregleden ovinek.

Sinoči ob 21. se je vračal iz Ljubljane dr. Benedik, zdravnik in blejski župan. Peljal se je s svojim avtomobilom, Priča, neki železničar, ki je videl, kako se je nesreča pripetila, je izpovedal, da je dr. Benedik vozil pravilno po državni cesti na desni strani proti razpotju z banovinsko cesto. Po banovinski cesti je privozil, menda tudi pravilno po desni strani na kolosu. Martin Klinc, upokojeni železničar. Avtomobilist ga ni mogel opaziti, dokler ni Klinc

privozil na državno cesto, zato je vozil z nezmanjšano hitrostjo. Klinc je pa tudi očitno prepozno opazil avtomobil in se mu ni mogel več ogniti. Avtomobil se je zaletel z vso silo v kolosarja ter ga odbil predse tako, da ga je potiskal še več metrov s kolesom vred. Avtomobil se je ustavil pred Nabavljano zadruzo, nekaj deset metrov od križišča.

Dr. Benedik je takoj po nesreči sam obvestil reševalno postajo o nesreči, in sicer ob 21.19. Ponesrečenca ni mogel sam prepeljati v bolnico, če zaradi tega ne, ker je bil poškodovan tudi avtomobil, razen tega je pa bil Klinc tako močno ranjen, da bi ga avtomobilist ne mogel naložiti na avtomobil. Bil je nezavesten. Občutno je bil ranjen na glavi, dobil je hude notranje poškodbe, a razen tega mu je zlomilo tudi nogo.

Ponesrečenec se v bolnici ni zavedel. Zdravniki mu niso mogli več pomagati in opolnoči je umrl.

Martin Klinc je stanoval še 7 let kot upokojenec pri Andreju Zajcu v Vižmarju. Zapustil je ženo in dva otroka, sina Zorka, ki je tovarniški delavec, in hčer Angelico, ki je poročena z urarskim mojstrom Zlobnikom v Domžalah. Bil je simpatičen, značajan mož in dober družinski oče. Bodi mu lahka zemlja!

Iz Celja

— **Glavno cepljenje proti osepnicam.** Redno javno cepljenje malih otrok (prvo-cepilencev) iz mesta Celja bo letos v ponedeljek 1. in torek 2. maja od 15. do 18. v sejni dvorani na mestnem poglavarstvu. Pregledovanje cepilencev in pri cepljenju izostalih otrok bo v torek 9. maja od 15. do 18. istotam. Cepljenju in pregledu so obvezni vsi otroci, ki so bili rojeni leta 1938, t. j. od 1. januarja do 31. decembra 1938. Dalje vsi mali otroci, ki so pri lanski cepitvi ali pri prejšnjih cepitvah iz katerega koli vzroka izostali. Opravičila zaradi izostanka pri cepljenju, odnosno izpričevala za otroke, ki so bili cepljeni pri zasebnih zdravnikih bo sprejemal mestni zdravnik na dan cepitve in na dan pregleda na mestnem poglavarstvu.

— **V celjskem gledališču** bo uprizorila ljubljanska drama drevi ob osmih Pirandellovo dramo »Kaj je resnica?« Predstava bo za abnorma.

— **Tragična smrt.** Na veliko soboto ob 18. je šla 36letna posestnica Amalija Laznikova v Stranah pri Konjicah v svojo klet. Ko je stopala po stopnicah v klet, se je nenadno zrušila strop in jo pokopal pod seboj. Laznikovo so kmalu potegnili izpod ruševin. Nesrečnica je imela levo nogo zlomljeno in zmečkano, desno nogo tudi poškodovano, poleg tega pa je dobila težke notranje poškodbe. Laznikovo so prepeljali v celjsko bolnico. Zdravniki pa ji niso več mogli pomagati in v sredo popoldne je izdihnila.

— **Razmere na delovnem trgu.** Pri celjski borzi dela se je od 1. do 10. t. m. na novo prijavilo 39 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 9 oseb, posredovanj je bilo 5, odpotovalo je 14, odpadlo pa 10 oseb. Dne 10. t. m. je ostalo v evidenci 1130 brezposelnih (1008 moških in 122 žensk) nasproti 1120 (997 moških in 123 žensk) dne 31. marca. Delo dobijo 4 hilapi, 2 poljska delavca, po 1 krojač in kočijač, 5 kuharic, 4 kmečke deklet, 2 služkinji ter po 1 natakarija in postrežnica.

— **Umel je v četrtlet pri Sv. Lovrenču** pri Sv. Pavlu pri Prebrodu v 74. letu starosti ugledni posestnik in lastnik mlina g. Alojz Kupec, odločno napreden mož, vzoren gospodar ter dolgoletni načelnik Hranilnice in posojilnice v št. Pavlu in član občinskega odbora. Pogreb bo v nedeljo ob pol 10. dopoldne iz hiše žalosti k župni cerkvi v št. Pavlu in nato po maši na pokopališče. Istega dne, kakor Kupec, je umrla tudi njegova svačinja g. Helena Turkova v št. Rupertu pri Gomilskem v starosti 81 let. Pokojna je bila splošno spoštovana narodna žena ter izredno skrbna mati in gospodinja. Pogreb g. Turkove bo v soboto ob 10. dopoldne na pokopališču v št. Rupertu. Na Pohlah pri Celju je umrl v sredo v starosti 53 let upokojeni vodja zemeljske knjige g. Mirko Tranklov. Pogreb bo danes ob 17. iz mrtnice na mestnem pokopališču. Pokojnik bodi ohranjen blag spomin, svojcem nase lakreno sožalje!

— **Intelektualna finalna nogometna tekma** med Čukovečkim SK in SK Celje se bo pričela v nedeljo 16. t. m. ob 16. na Glaziji. Tekma bo vsekakor zelo zanimiva in bo nudila gotovo lep športni užitek.

— **Kolesarska dirka.** Klub slovenskih kolesarjev v Celju bo priredil v nedeljo 16. t. m. odprto kolesarsko dirko na progi Celje-Velenje-Šoštanj (35 km). Start bo ob 14. pred Glazijo v Celju, cilj pa v drevovalu v Šoštanju. Prijavnica znaša 5 din. Dirka bo po pravilniku KSKJ. Prijave sprejema trgovec Šušter, Celje, Prešernova ulica.

Napad in streljanje na cesti

Ljubljana, 14. aprila. Na Šmartinski cesti in v Novih Jaršah se že odnekad radi zbirajo delomirni mladi ljudje, ki povzročajo oblastem mnogo preglav. Včeraj popoldne se je zgledil, poškodovan na glavi in na hrbtu, na stražnici v Mostah 38-letni poštni zvančič Jože Mejač, ki je prijavil, da ga je malo poprej napadla na Šmartinski cesti gruča pobolnih, starih po 20 let, ki so tam uganjali posebne vrste šport. Ko je privozil s kolesom do šventnerjeve gostilne na Šmartinski cesti, je zagledal gručo fantov, ki so se zabavali s tem, da so zbijali po cesti razpostavljene pločevinaste doze s kamenjem. Čim je Mejač privozil mimo njih, se je eden izmed pobolnih nalašč zadel obenj in ga skoro podrl. V naslednjem hipu je pa fantalin že dvignil pripravljeno debelo in meter dolgo palico in udaril Mejača z vso silo po glavi in se enkrat po hrbtu. Mejač je skočil s kolesa in se postavil napadalcem v bran. Ti so namreč pograbili kamenje in ga pričeli bombardirati z njim, kakor za stavo.

V silobranu je Mejač potegnil iz žepa službeni samokres in dvakrat ustrelil v zrak. Krogi se pa pogodila enega napadalec v kolik nad desno nogo. Pobolinski napadalec so se razbežali. Ranjeni Mejač je šel tedaj mogel nadaljevati pot in se je odpeljal naravnost na stražnico, kjer je napad prijavil. Policija je ugotovila, da so bili napadaleci Herbert K., njegov brat Fr., Vekoslav R., Jančič P. in Milan I. Policijske poizvedbe so dognale, da so pobolniki napad na Mejača organizirali in da jim je bilo razbijanje pločevinastih doz na cesti samo sredstvo in pretežja, da so se lahko obregnili obenj. Na Mejača so imeli piko že del časa, ne ve se pa, zakaj.

Vlomi se množe

Ljubljana, 14. aprila. Po okolici Toplice na Dolenjskem sta se že nekaj časa potikala nekateri Anton Klobočar in njegov tovariš, ki se baje piše Golnikar. Oba sta bila brezposelna, zato sta jela posegati po tujem blagu. Pred dnevi sta se odločila in ponoči vdrla v hišo posestnika Alojza Kumpa na Hribu v topliški občini, kjer sta nabrala precej plena. Odnese sta štiri pare moških in ženskih čevljev, nove črne moške hlače, dve rjuhi, deset ženskih srajc, nekaj drugega ženskega perila, sedem naglavnih rut, več parov nogavic, več robcev, namizni prt, dva zlata poročna prstana, nekaj drugega zlatnine in okrog 600 din v bankovcih po 100 din. Vlomojca pa s tem plenom še nista bila zadovoljna. Vdrla sta tudi v kaščo, kjer sta nabrala nekaj jestvin in si prisvojila tudi star samokres kal. 635. Škoda, ki sta jo vlomojca prizadejala Kumpu, znaša nad 3000 din. Po vlomu sta pobegnila in ju zasledujejo orožniki. Klobočar je star 35 let in je širokopleč možakar, zagorelega obraza s veliko bradom na desni strani lica. Na sebi je imel soforstvo obleko. Drugi, ki so ga ljudje poznali pod imenom Golnikar, pa je star okrog 50 let, doma je nekje od Skofljice, na eno oko slep in visoke postave.

Dva nevarna vlomojca sta se pojavila te dni tudi v hribih pri Sv. Joštu za Horjulom. Ta dva sta pri belem dnevu vdrla v hišo posestnika Antona Cankarja v Smarčju in vse premetala. Ker so bili domači zapolnjeni zunaj na polju, sta imela dovolj

časa. Vlomojca sta ukradla Cankarju zalogo jestvin, nekaj gotovine in srebrno žepno uro. Po vlomu so ljudje videli vlomojca bežati proti Poljanski dolini. Vlomojca, ki sta govorila gorenjsko narečje, sta stara okrog 30 let in na sebi sta imela temne obleke s plašči. Ljudem v dolini sta se izdajala za brezposelna trgovska pomočnika.

Oni dan ponoči je nekdo vlomil v kolodvorski bufet v Velenju in ukradel več steklenic žganja, zalogo cigaret, za 150 din poštne vrednosti in nekaj gotovine, tako da trpi lastnik Edvard Rak okrog 1000 din škode. Na enak način je bilo vlomljeno tudi v trafiklo Františke Urišek v sosednjem Pesjem, kjer je tat odnesel veliko cigaret, tobaka, žigalic, nekaj tub zobne paste, 20 žarnic in nekaj drugega blaga. Uriškova ima 1300 din škode. Kakor so poizvede ugotovili orožniki, sta bila vlomojca najbrž cigana Karol in Maks Gartner, ki sta pa pobegnila.

Pri Sv. Urbanu je bilo vlomljeno v hišo Viljama Elsbacherja. Vlomojce je odnesel lovsko dvocevo, flobertovko, daljnogled, znamenje Zeiss, veliko moškega in ženskega perila ter obleke, nekaj posteljnine, jegljeni pribor in nekaj jestvin. Škoda znaša 6600 din. Kot vlomojca zasledujejo orožniki 31letnega Jožeta Heriča, ki je nedavno pobegnil iz zapora in se sedaj klati okrog po ptujskem okraju.

Iz Trbovelj

— **Jubilej gasilskih pevcev.** Te dni je minilo 10 let, odkar je bil pri Prostovoljni rudniški gasilski četni ustanovljen pevski odsek. Takrat je zbral glasbeno nadarjene mlade tukajšnje trgovce g. Janko Jerman iz vrst rudniških gasilcev skupino mladih pevcev, ki jo je tekom let z neumorno vztrajnim delom usposobil in izvečal tako, da danes lahko brez bojazni za uspeh tekmuje tudi s starejšim pevskim zborom. To so gasilski pevci pokazali tudi preteklo nedeljo, ko so priredili v proslavo 10-letnice svojega udejstvovanja v tukajšnjem delavskemu domu koncert, ki ga je vodil zaslužni pevovodja in ustanovitelj odseka g. Janko Jerman. Od preproste »Kukavca je kukala« Oskarja Molla do Zajčeve »Zrinjsko-Frankopanske«, ki je trd celotno starim, uvečanim pevskim zborom, so vse pesmi zelo navdušile številno občinstvo, ki je posetilo koncert. Posebno pa je ugajal udeležencem nastop gospodične Pustove, ki je pevovodja g. Jermanu pripela lep šopek rdečih nageljnov na prsi in mu v imenu občinstva izrekla tople čestitke in želje k nadaljnjim uspehom pri glasbenem izobraževanju gasilskih četnikov. Med odmorji je igral mladinski tamburaški zbor rudniške gasilske čete, ki ga vodi ugledni g. Florjanc Stane, ki zasluži za svoje neumorno delo pri glasbenem vežbanju gasilske mladine prav tako vse priznanje. K desetletnici pevskega odseka, ki šteje 22 prvostopnih pevcev, želimo tako odsek in njegovemu odličnemu pevovodji, kakor gasilski četni Trbovlje-rudnik še mnogo uspehov v bodočnosti.

— **Novi občinski dom** se že dviga iz tal. Podjetja Tončica iz Ljubljane, ki je gradnjo novega doma prevzelo, je dvignilo in zabetoniralo temelje v rekordnem času, prav tako je spravilo v razmeroma kratkem času na stavbišče velike količine apna, gnojna, cementa, opeke in drugega stavbenega materiala, kar dokazuje, da bo podjetje dovršilo stavbo v določenem terminu tih mesecev. Kakor kaže, bo novi dom res

di. Končno so pa ribiči, vsaj po njihovem zadržanju, samo športniki, katerim ni do tega, da bi uboge ribice na debelo lovili in morili in zaradi tega mislimo, da jih pri športu nič ne ovira, če drže trnek v vodi za šport, pod predpostavko, da je ta res »mrtva«.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Petek, 14. aprila katoličani: Justin, Valerijan.
DANAŠNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Maneken samo ob 16.
Kino Union: Verdi.
Kino Sloga: Vest človeštva.
Kino Moste: Arena krvi in ljubezni in Trije tovariši.
Večer komorne glasbe ob 20. v veliki Filharmonični dvorani!

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Odpod sita

Pravijo, da je človek krona stvarstva. Globoko bi padlo stvarstvo, če bi bilo to res. K sreči pa ni, posebno zdaj ne. Sicer pa itak nikoli ni bilo in tudi ne bo. Lahko bi rekli, da dela človek stvarstvo sramoto. Za dokaz ni treba hoditi daleč. Eden nam je slučajno prišel pod roko. Evo ga: Ameriški major Edward Dire je govoril v sredo v Washingtonu v Društvu za proučevanje filozofije. V svojem govoru je sprožil predlog, kako bi se lahko Ameriška rešila nezaposlenih. Dire predlaga, naj bi pobili vse nad 70 let stare ljudi, ki so ostali brez sredstev in so navezani na javno podporo. Pobili naj bi tudi vse norce, neozdravljivo bolne in ubijalce. Lahko je predlagati ubijanje ljudi, če veš, da sam ne spada med tiste, ki bi jih bilo treba pobiti. Če bi bil ameriški major sam star nad 70 let in navezan na javno podporo, bi se ta predlog gotovo ne bil poridil v njegovih možganih. Nepriden je pa bil, ko je predlagal, naj bi pobili tudi vse norce.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 14. aprila: zaprto. (Gostovanje v Celju: Kaj je resnica?)
Sobota, 15. aprila: Živi mrtvec. Red B
Nedelja, 16. aprila: ob 20. uri Hlapci. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 17. aprila: zaprto

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 14. aprila: zaprto
Sobota, 15. aprila: Vse za šalo. Premier-ski abnorma
Nedelja, 16. aprila: ob 20. uri: Vse za šalo. Izven. Znižane cene. Gostuje Danilo Gorinski
Ponedeljek, 17. aprila: zaprto
Torek, 18. aprila: Štirje grobji. Red A

— **Opozorjamo na gostovanje** ge. Zinke Kunc-Milanove, ki je določeno za sredo, dne 19. t. m. Velika umetnica bo nastopila v naslovni vlogi Verdijeve opere »Aida«. Premiera Verdijevega »Falstafa« bo v soboto, dne 22. t. m. Delo je nastudiral ravnatelj Polić. Zasedba posameznih vlog: Valdieva, Ribčeva, Kogejeva, Primožič (Falstaf), Janko, Banovec, Marčec, Sanein in Zupan.

Iz Slovenjgradca

— **Smrtne nesreče pri velikonočnem streljanju.** Kakor vsako leto, je tudi letos okoliško prebivalstvo ob priliki velikonočne procesije prišlo na vseh hribeh velike kresove. Ob kresovih pa so bili nastavljeni možnarji, s katerimi je mladina kakor tudi odraslo prebivalstvo dajalo duška svojemu velikonočnemu razpoloženju. Strelcem z možnarji na Legnu pri Slovenjgradcu pa se je pridružil tudi 50-letni posestnik g. Frane Gorup iz Šmartna pri Slovenjgradcu. S seboj je prinesel starinsko puško, katere se nabija od spredaj in pričel je streljati. Nenadoma pa je nesrečnemu Gorupu strel razgalil puško, katere en del ga je tako nesrečno zadel v glavo, da mu je počila lobanja in so mu možgani izstopili. Gorup je bil takoj mrtev.

Iz Novega mesta

— **Nesreča pri sežiganju vejevja.** Na spomlad je običaj, pa tudi nujna potreba, da posestniki gozdnih parcel čistijo gozd škodljive navlake in gostega vejevja, ki ovira rast dreves. S tem delom se je ukvarjal tudi nad 70 let stari posestnik Bregač Anton iz vasi Brezovice pri Šmarjeti. Moč je v domačem gozdu zgrabil posekano vejevje na kupe in zažgal. Pri tem se je ogenj hitro razširil tudi na gozi. Zaskrbljeni in prestrašeni starček se je takoj lotil gašenja. Gasil je s tako vneto, da so plameni zajeli tudi njega. Dobil je hude opekline po telesu, zlasti na levi nogi. Kmalu po nesreči so prihiti starčur na pomoč ljudje, ki so nesrečnega rešili plamenov. Bregač je moral v bolnico.

Iz Slovenjgradca

— **Novaren gozdni požar.** Včeraj ob pol enajstih popoldne se je nenadoma vnel velik gozdni kompleks nad železniškim mestom v Slovenjgradcu, last g. Köllnerja. Požar so zakrivali železniški delavci, ki so zažigali skarpne ob železniškem nasipu in po nesreči zažgali vse kompleks. Ogenj se je pričel z veliko naglico širiti. Takoj sta prihiti trobeljska in slovenjgraška gasilska četa ter pričeli gasiti. Istotako pa so prispele na pomoč tudi vsi delavci iz tovarne kos g. Köllnerja in s skupnimi napori je bil proti požaru uspešno lokaliziran. Škoda je precejšnja, ter jo bo brzokone morala poravnati železnica. — **Marenberžani v Slovenjgradcu.** V nedeljo zvečer go gostoval v Sokolskem domu v Slovenjgradcu dramatski odsek marenberškega Sokolskega društva. Ob tej priliki uprizorje naši vrli bratje s severne meje Špacerjevo spevolgro »Svoje glave, čeke, ki na vseh odrih že dosegla lep uspeh. Upamo, da bo naše prebivalstvo v velikem številu prisostvovalo igri in tako tudi izkazalo zasluženo priznanje našim vrlim Marenberžanom, ki v najtežjih dne-

POLJAKI

so ustvarili največje in najboljše
SLOVANSKO
filmsko delo

ROŽA

Hrabra dela in herojstva
poljskega naroda
v takó svojevrsni izvedbi

in režiji, da bo ta film zasenčil
vse dosedanje slovanske moj-
strovine. Film bo na sporedu
od jutri dalje

V KINU
MATICI

Kaj mislite, kaj bodo uprizorili konservatoristi na svojem plesu 15. aprila t. l. v Kazini?
Tega Vam ne moremo povedati, pridite in pogledjte!

DNEVNE VESTI

— **Važna prometna konferenca.** Včeraj zjutraj se je pričela v Splitu mednarodna železniška konferenca, na kateri so zastopane italijanske, madžarske, belgijske, holandske, nemške, poljske, norveške, švicarske, francoske, turške, naše, avstrijske in češke železnice. Konferenci predseduje švicarski delegat Matter. Namen konference je izpremeniti pravilnik o uporabi tovornih vagonov, veljaven od leta 1935. V plenumu konference so zastopane vse države, ki imajo nad 2000 km normalnotirnih železnic. Plenum bo obravnaval 26 predlogov, dve komisiji, tehnična in prometna pa 226 predlogov. Predsednik konference je v svojem govoru naglašal njeno važnost in izrazil posebno veselje, da je bila konferenca sklicana v starodavnem Splitu.

— **Kongres mesarjev.** V nedeljo popoldne se prične v Novem Sadu kongres mesarjev in klobasničarjev iz vse države. Na kongresu bo sprožen predlog o ustanovitvi centralne zveze mesarjev in klobasničarjev kraljevine Jugoslavije. Nova zveza naj bi služila gospodarskemu napredku mesarskega stanu.

— **Ureditev naše svobodne cone v So. lunu.** V kratkem se prične v naši svobodni coni v Solunu dela na zgraditvi modernih stavb za živino, ki jo izvažamo preko Soluna v Levant in na druga tržišča. Razen stavb bodo zgrajena tudi velika skladišča za naše blago, ki gre preko Soluna v inozemstvo.

— **Nastopno predavanje vseuč. prof. dr. Andrije Štamparja.** Nedavno je bil imenovan za rednega profesorja na medicinski fakulteti zagrebške univerze znani organizator higijenske službe v Jugoslaviji in izvedenec Društva narodov za socialna vprašanja dr. Andrije Štamparja. Včeraj popoldne je imel dr. Štampar v Zagrebu nastopno predavanje o socialni medicini, o kateri bo predaval tudi na univerzi kot profesor.

— **Italija želi povečati uvoz iz Jugoslavije.** Na merodajnih mestih v Italiji so te dni proučevali vprašanje povečanja uvoza iz Jugoslavije. Italija namerava baje v kratkem predložiti Jugoslaviji načrt, kako bi se uvoz povečal. Rezervni krediti za povečanje kontingentov naj bi se znatno zvišali. Rezervni kredit, predviden v sedanjih kontingentih, naj bi se porabil za uvoz onih proizvodov iz Jugoslavije, ki niso specifični v seznamu kontingentov. Rezervni kredit znaša zdaj 8.000.000 lir. Italija bo baje predlagala, da bi se ta kredit povečal na 30 milijonov lir.

— **Koncert Ljubljanskega kvarteta na Sušaku.** Glasbeno društvo na Sušaku priredi v torek 18. t. m. koncert, na katerem nastopi Ljubljanski kvartet: sopranistka Ksenija Kušjeva, violinist Albert Dermelj, violončelist Bogomir Leskovic in pianist Marjan Lipovšek.

*Zmerom beli
lepi zobje:*

**zobna pasta
Chlorodont**

— **Soferski izpiti poklicnih soferjev in samovozačev motornih vozil se bodo vršili za srede Kranj, Radovljica in Skofja Loka v četrtek 4. maja ob 8. pri sreskem načelnstvu v Kranju.** Interesanti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri sreskem načelnstvu v Kranju.

— **Suša vedno bolj pritiska.** Ze zima je bila letos suha, saj je zapadlo nekaj snega samo pred božičem, potem pa dolgo ni bilo nobenih padavin. Naravnost nepričakovano suh je pa april. Druga leta smo bili v aprilu aprilskega vremena, letos imamo pa v aprilu najlepše vreme. Zemlja je že tako izsušena, da se pomlad ne more prav razmahniti. Suša se pozna zlasti na poljih in travnikih. Kmetje se boje, da jim bo suša napravila občutno škodo. Zaradi suše trpi tudi delo na polju.

— **Važno obvestilo!** Izšla je zanimiva brošura pod naslovom »Pot do blagostanja, sreče in neoddvisnosti« z zelo pestro in poučno vsebino, ki bo zanimala vsakogar. Ta brošura daje odgovor na mnoga sodobna gospodarska vprašanja. Vsakemu človeku — delavcu, obrtniku, kmetu, uradniku in trgovcu, prav vsakemu bo dobrodošla in vsak bo dobro storil ako se bo ravnal po nasvetih, ki jih bo našel v njej. Odlični smo se poslati knjižico — do nadaljnjega — brezplačno vsakemu, ki nam pošlje svoj naslov in znamko za 1 dinar za poštnino knjižice. Pišite še danes na »Moj dom«, Ljubljana, Dvořakova 8.

— **Na 360 dinarjev potovanje v Pariz** morete napraviti, ker vas vožnja tja in nazaj ne stane več, če potujete z motoklikom, ki porabi pod 3 litre bencina na 100 km, a vkljub temu dosega hitrost preko 100 km na uro! Tako vozila, a tudi večja, ki dosega svojo jakostjo vprav majhne brzine si boste imeli priliko ogledati prihodnji teden v Ljubljani ko bo otvorjen I. Motosalon Motokluba Hribe v veliki dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Ne zamudite prilike in ogledajte si to zanimivo razstavo, saj bo tukaj poleg vseh vrst motoklikov razstavljeno tudi še marsikaj drugega, v zvezi z motoklikizmom kar vas bo gotovo zanimalo! 226—n

— **Zagrebska restavracija na svetovni razstavi v New Yorku.** Znan zagrebški restavratore Hranilović bo imel na svetovnih razstavah v New Yorku v našem javilijonu restavracijo. Hranilović je že od potoval v Ameriko.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo jasno in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Zagrebu 26, v Mariboru 24,7, v Beogradu in Sarajevu 24, v Ljubljani 23, v Splitu, 22, v Dubrovniku in Kumboru 19, na Visu in na Rabu 18. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,7, temperatura je znašala 8,5.

— **Šmarnice se je napolnil in se je obesil.** V nedeljo se je napolnil kmet Anton Dušek iz vasi Srškovca blizu Varaždina šmarnice. Ves dan je bil vesel in nihče ni opazil, da misli na samomor. Pijan je zapustil družbo in odšel domov. Doma se je obesil in domači so ga našli, ko je bil že mrtev.

— **Zagonetna smrt bogatega kmeta.** Pred 20 dnevi je brez sledu izginil premožni kmet Dragoljub Davidović iz Velikega Polja blizu Obrenovca. Pred dobrim mesecem se je oženil. Našli so ga šele v sredo zjutraj nekaj kilometrov od Obrenovca mrtvega. Najbrž je bil ubit. Orožniki so nekaj osumljencev že aretirali.

Iz Ljubljane

— **Iz Konzuma rib v Ljubljani.** Veliki teden smo pisali, da je Zagreb lani konsumiral četrto milijono kg morskih rib, ter pri tem navedli, da je pri nas zadnja leta konzum rib padel, kar je treba pripisovati velikim transportnim stroškom in tudi zaradi visoke trošarine pri nas dragim ribam. Mestni trošarinski oddelek nam je po pojasnil, da je lanske proračunsko leto Ljubljana porabila res samo 57.156 kg rib, torej ne ušiva 52.000 kg, kakor smo pisali, čeprav naša edina večja tržnica za uvoz rib 40% popusta na trošarini in tudi tak popust pri oglednici. V Ljubljani znaša trošarina na ribe po 2 din in po 50 para. Po 2 dni so obdavčene vse boljše sveže ribe, nadalje suhe ribe, nasoljene, prekajene, marinirane ali vložene in tudi vse ribje konzerve. Samo po 50 para je pa od 1. aprila treba plačati od kilograma cenejših rib, kakor slanikov, polenovk, sardel, sardin, giric, skuš in sladkovodnih belic, pečenk, podustov, mren in klinov. Sedanja mestna uprava je namreč to trošarino znižala na polovico. Res je v Zagrebu trošarina na ribe nižja, vendar so pa v Ljubljani za ribje konzerve dovoljena prosta skladišča, kamor je dovoljeno uvažati vse konzerve brez trošarine. V Beogradu, kjer porabijo primeroma največ rib, je pa trošarina na vse vrste rib mnogo višja kakor v Ljubljani ter znaša na vse vrste svežih rib 1 din, na nasoljene, prekajene in suhe ribe 2 din, na vse druge ribe in ribje konzerve pa celo 3 din za kg. Vzroke, da se Ljubljaničani nikakor ne morejo privaditi na ribe, je torej treba iskati drugje, ker Ljubljana trošarina gotovo ni tako visoka, da bi si rib zaradi 50 par pri kil ne mogli privoščiti sleherni Ljubljaničan. Pomena uživanja rib se mestna občina prav dobro zaveda in so mestni uradi poskušali na najrazličnejše načine povzbuditi konzum, toda ribe se v Ljubljani nižjim slojem zde še vedno precej drage in morda tudi niso priljubljene.

— **Prošnja mestnemu poglavarstvu.** Mestno poglavarstvo v Ljubljani si usojamo stanovanke ob Aleševčevi cesti v Sp. siški vjudno prošiti, da bi dalo tudi podaljšek in hkrati glavni del te ceste od Cernetove ulice proti železniški progi skrajšati. Tudi je precej industrije in promet z motornimi vozili večkrat prav živahen. Vsako vozilo dvigne toliko prahu, da moramo imeti okna vedno hermetično zaprta. Prejšnja leta je vedno vozil vzdolž vse Aleševčeve ceste škroplilni voz. Zelo bi bili mestnemu poglavarstvu hvaležni, če bi ga zopet pošiljali redno v naš konec, le to bi se prosili, naj bi ne vozil prehitro in samo z napol odprtimi izlivki.

— **Konec slavne piramide.** Tudi Ljubljanske piramide se lahko kosajo, vsaj po svoji popularnosti, z egiptovskimi. Najbolj slavo tiste ob rimskem zidu, pač zato, ker so »zidane« iz pristnega ljubljanskega blata. Niti faraoni niso upali zidati piramid iz blata, ker tedaj pač stavbna tehnika še ni bila na takšni višini. Vendar vsa višina stavbne tehnike ni mogla zadržati ene izmed teh slavnih piramid, da bi se ne razlekla. Zložili so jo sicer zopet, nakupili blata in ga povežali z vejami, a menda se je maščeval nad njimi duh slavnih faraonov, da se je piramida vselej izmakala v kup blata, podobnega krtini. Vendar nesreč s tem še ni bilo konec. Ko je bilo za tehniko določeno zemljišče za poslopje kemičnega inštituta, je postala »piramida« napotje. Zato so jo nedavno morali razkopati in zemljo zvoziti na primernejši kraj. S tem je konec slave največje zemeljske piramide za rimskim zidom, pa tudi na vsem svetu.

— **Iz Mešna dela.** Pri raznih mestnih delih je zljaz zaposlenih 65 delavcev, ki jih podpira mestni socialni urad. Največ jih je zaposlenih na Gradu, kjer nameravajo delo nadaljevati, ne da bi ga ustavili poleti, dokler ne bo končano. Na Gradu je še precej dela in je težko napovedati, kdaj bo končano, vendar pa smemo pričakovati, da bo Grad urejen do jeseni.

— **Iz Razbita svetilna pred gledališčem.** Pred opernim gledališčem imamo posebne paradne svetilke, ki so baje podobne nekoli-
koliko množičnim kandelabrom pred pariškimi operi, a še bolj pokopališkim »laternam«. Toda vajeni smo jih in se ne obregamo ob nje. To dokazuje zlasti, da nihče ne opazi razbite svetilke, čeprav je steklo razbito že dolge mesece. Zakaj sve-

tilke ne popravijo, je težko uganiti in znano tudi ni, kdo naj plača popravilo, občina ali gledališka uprava. Morda pa tudi ni v Ljubljani v zalogi primerne stekla za čudovito svetilko, pariške oblike.

— **Iz Proslava »dneva podmladka Kdelega križca«** bo letos v Ljubljani v nedeljo, 23. t. m. Vršila se bo v frančiškanski dvorani v času od pol 11. do 12. dopoldne. Zelo zanimivi program akademije bodo izvajali podmladkarji srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Čisti dobiček prireditve je namenjen letošnji potniški koloniji revnih ljubljanskih učencev.

— **Iz Na konservatorijem plesu v soboto 13. t. m. v Kazini** boste občutili, da je res prišla pomlad. Ne moremo vam povedati, koliko iznenadenj so vam pripravili na tem plesu; sami morate priti in verjemite: vse leto ga ne boste pozabili. Ali je kaj lepšega od plesa v pomladi? Ni, verjemite nam, da ni! Ob sladkih Straussovih melodijah boste pozabili na vse skrbi, ki vas mučijo iz dneva v dan. Začetek, katerega nikakor ne smete zamuditi, bo z zabavnim programom ob pol 9. zvečer. Kaj je v programu, pa je zaenkrat še njihova tajnost. Obleda za ta ples je večerna ali promenadna. 219—n

— **Iz Zakaj vozijo tramvaji tako počasi?** Uprava cestne železnice je morala na polovico zmanjšati hitrost vožnje tramvajev, ker je odgovodel električni tok. Tramvaji bodo vozili zopet normalno čim bo električni kabel popravljen.

Pravkar dospela mostarska žilovka

Danes morske ribe, polenovka in rižota v gostilni RAZEM na Zabjeku

— **Iz »Kako zavarujemo naše domove, naše kleti za ozračno obrambo«** je naslov predavanja, ki ga bo imel pod okriljem Komiteja tehničnega dela g. prof. ing. Dimnik Stanko v torek 18. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Udruga jugoslov. inženjerjev in arhitektov v Ljubljani, Kongresni trg 1-II (Kazino). Priznani predavatelj bo podal v besedi in sliki najosnovnejše smernice o preprostih zavarovanju naših domov za ozračno obrambo, t. j. za primer plinskega in bombnega napada iz zraka. Predavanje je namenjeno najširši javnosti, predvsem pa hišnim lastnikom, najemnikom, raznim strokovnim krogom in drugim. Ker stopa vedno bolj v ospredje vprašanje pasivne obrambe prebivalstva, je nedvomno, da bo nastopno predavanje zelo koristno in poučno, posebno pa danes. Vstopnine ni. Vsi toplo vabljeni.

— **Iz Šentjakobčani ponovno v soboto 15. t. m. ob 20.15 zabavno komedijo »Fustlovošine dobrega vojaka švejk«** z g. Lavričem v naslovni vlogi. Igra je dosegla izreden uspeh in so jo šentjakobčani doslej uprizorili sedemnajstkrat pri polni dvorani. V nedeljo 16. t. m. ob 20.15 se igra ponovi, toda le v slučaju slabega vremena. Opozorjamo, da je to poslednja uprizoritev te komedije. Kdor se hoče od srca nasmejati, naj poseti predstavo.

— **Iz Odpovedana gledališka predstava.** Ker je morala uprava sinočnjega operno predstavo radi defektov v vodih mestne elektrarne odpovedati, veljajo kupljene vstopnice za prihodnjo predstavo »Lohengrin«, ki bo za red četrtek. Predvidoma bo ta predstava 27. t. m.

— **Iz Poljski narod v filmu.** Največja in najboljša slovanska filmska mojstrovina kar smo jih do sedaj imeli priliko videti, bo prvi poljski filmski umotvor »Roža« v tako svojevrsni izvedbi in režiji, da smo vsi Slovani lahko ponosni na to močno delo. Film »Roža« prikazuje hrabro dela in herojstva junakov, ki so se borili in žrtvovali svoje življenje za svobodo in uveljavitev poljskega naroda. Film »Roža« nam pred očej poljski narod kot narod zdravih idej, močne volje, nezlomljivega značaja in poln čuta dolžnosti. Igralsko in režijsko je film na višku — te vrste filma Ljubljana še ni imela prilike videti. Dejanje kakor igralci fascinirajo vse gledalce. Film »Roža« je gotovo največja slovanska filmska umetnina vseh časov — po idejni zamisli slavnega poljskega pisatelja Stevana Żeromskiego — vsebinsko kakor igralsko nenačrtnljiva. Film bo na sporedu od jutri dalje v kinu Matici, na kar še danes opozorjamo. 1281

— **Iz Podružnica SVD Šiška.** V torek 18. t. m. ob pol osmih zvečer bo v dečki ljudski šoli v Sp. siški strokovno predavanje o vrtnicah in drugih cvetlicah.

— **Iz Fevski zbor Glasbene Matice Ljubljanske** bo absolvirval v letošnji spomladi vrsto koncertov, na katerih se izvajajo

Samo še danes ob 16.1. Predstavi ob 19. in 21. odpadeta! **MANEKEN** Ljubavna drama z Joano Crawford in Spencerjem Tracyjem.

VEST ČLOVEŠTVA KINO SLOGA, tel. 27-30. Danes ob 16., 19. in 21. uri. Pretresljiva življenjska drama o borbi in končnem triumfu slavnega francoskega pisatelja EMILA ZOLE, smelega in edinega borca za pravico v znanem Dreyfusovem procesu. PAUL MUNI, v svoji najboljši vlogi!

dela slovenskih skladateljev. Do sedaj so se vršili ti koncerti v Litiji, Celju in Kranju. V nedeljo 16. t. m. bo koncert v Skofji Loki, nakar sledijo še koncerti v Trzinu, Trbovljah in na Golniku, kjer bo koncert sredi maja pod milim nebom. Skofjeločane opozorjamo na nedeljski koncert, ki bo ob pol 9. uri v dvorani skofjeloškega Sokolskega doma. Predprodaja sedežev in stojšč pri sokolskem hišniku.

— **Iz Zanimivo predavanje Pedagoškega društva.** V ponedeljek dne 17. t. m. bo v okviru predavanja Pedagoškega društva predaval naš priznani strokovnjak v psihotehnik in organizator banovinske poklicne svetovalnice dr. Vladimir Schmidt o temi: »Sodelovanje šole in poklicne svetovalnice«. Predavanje bo ob 6. uri zvečer v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi. Vse, ki se zanimajo za aktualni problem vplujemo vabimo. Vstopnine ni.

— **Iz Opozorjamo na nočnejši večer kormne glasbe,** ki ga bodo izvajali: Ksenija Kušjeva, Albert Dermelj, Bogomir Leskovic in Marjan Lipovšek v veliki Filharmonični dvorani. Tiskani spored prinaša kratko razlago skladb, ki so na koncertu in besedilo petih pesmi in arij, zato nakup priporočamo. Spored je sestavljen iz del Dvořaka, Beethovna, Händla, Mozarta, Schuberta in Torellija. Začetek toč. no ob 20. uri, predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

— **Iz Razstava F. Francalskega** v Jakopičevem paviljonu bo odprta samo še do vstetega 16. aprila. Zato vabimo vse prijatelje bolgarskega naroda, člane Jugoslovnsko-bolgarske lige in Slovenskega

planinskega društva, ki si razstave še niso ogledali, da to store. Odprta je ves dan. V nedeljo 16. aprila bo ob 11. zadnje vodstvo.

— **Iz Razstava F. Francalskega** v Jakopičevem paviljonu bo odprta samo še do vstetega 16. aprila. Zato vabimo vse prijatelje bolgarskega naroda, člane Jugoslovnsko-bolgarske lige in Slovenskega planinskega društva, ki si razstave še niso ogledali, da to store. Odprta je ves dan. V nedeljo 16. aprila bo ob 11. zadnje vodstvo.

— **Iz Tatvina zlatnine in drugih predmetov.** V stanovanje Marije Zamide na Tyrševi cesti 53 se je splazil oni dan tat in ji ukradel zlato zapestno damsko uro z zlato verzičco, vredno 800 din, simsko suknjo rjave barve s kožuhovinastim ovratnikom in oljnatu sliko, predstavljajočo Krista na Olski gori. Zamidova ima nad 1500 din škode.

— **Iz Najdeno ogrodje kolesa.** V grmovju ob Strmi poti pod Gradom so našli otroci ogrodje mosekega kolesa števil. 701.155. Zraven je bilo tudi ravno krmilo brez ročajev, blatniki in veriga. Lastnik naj se javi na policijo.

— **Iz Vlom v stanovanje.** V stanovanje Franciške Velanovič v Mostah je včeraj popoldne vdrl tat in odnesel več dragocenosti in gotovine, tako da je bila Velanovičeva oškodovana za 2000 din. Vlom je oškodovanka takoj prijavila in se je policiji tudi hitro posredno izslediti tatu v osebi 26letnega brezposelnega delavca Karla Nevečnega, ki pa je nekaj denarja že zapravil. Nevečnega so izročili sodišču.

Neprostopoljna zabava z električno Snoči je v mestu nenadoma odpovedal električni tok in nastala je silna zmeda

Ljubljana, 14. aprila
Snoči smo imeli v Ljubljani nenavadno zatemnitev, ki jo naj razloži strokovnjaki, če morejo. Vajeni smo sicer, da od časa do časa odpove elektrika, a spored snočnje zabave je bil posebno pester. To se sicer da razložiti, da je nekje pregorel kabel ter je mesto ostalo zaradi tega precej časa brez električnega toka. Odjemalcem električnega toka je končno vseeno, odkod dobivajo tok in jih tudi toliko ne zanima, kdo je kriv, če elektrika odpove. Radi bi vedeli samo vsaj pol ure prej, kdaj se bo začela neprostopoljna zabava, kar pa seveda zahtevajo preveč.

Ko smo imeli lani redno zatemnitev v Ljubljani, smo se pripravili dobro na njo, a tedaj smo lahko uporabljali tok po stanovanjih in lokalih. To torej ni bila popolna zatemnitev v primeri s snočnjo. Snoči niso bili ljudje založeni niti s svečami. Ko so hoteli prižgati luči v mraku, ni bilo toka, najsi so še tako vrteli stikala. Upali so, da bo elektrika zagorela pozneje, kakor se je že zgodilo nekajkrat, zato so potrpežljivo čakali. In v resnici so se luči prižgale, toda šele ob 19.30, ko je bila večina mestnih okrajev že pol ure v temi. Ljudje pa, ki niso zaupali elektriki, so se skušali založiti s svečami. Toda trgovine so bile snoči že točno ob 19. zaprte, pač zato, ker ni bilo elektrike. Luči so ob 19.30 zagorele samo »na poskušnjo«. Zavladala je zopet egiptovska tema. Ljudje so stikali po predalih za svečami, tu in tam so si pomagali z žepnimi baterijami in raznimi drugimi svetil prižigalnimi stoji. Ko je ob 20.15 zopet zagorela električna luč, smo se je razveselili kakor odkritja, kakor naši predniki.

Veseli je bilo kaj kratko. Luč je ugašala vsaj vsakih pet minut po enkrat. Komaj so ljudje upihili sveče, je odpovedala tudi elektrika, nakar je bilo seveda zopet treba prižgati sveče, kjer so jih pač imeli. Toda čim so jih prižgali, so žarnice zopet posvetile. Tako smo se zabavali nekaj ur, dokler se nam pro-

gram zabave ni zazdel preveč dolgočasen. Seveda marsikdo ni mogel mirno zaspati. Nekateri so bili zbegani zaradi nenadne zatemnitve in kdo ve, kako je prišlo do tega, da so raznašali fantastične govorce, češ, da vse to ni brez pomena.

Vendar blagor ljudem, ki so se lahko vsaj potolažili z govoricami. Drugi so se znašli nad tramvajem, ki ni mogel voziti dve uri, od 18.30 do 20.30. Torej tramvaj je moral počivati, ko je sicer zvečer najživahnejši promet, ko se vračajo ljudje iz služb. Zaradi muhaste elektrike so pa nastale zmede še marsikje drugje, po trgovinah, delavnicah, tovarnah, brivnicah...

Vendar naj na pristojnih mestih ne mislijo, da kdo zabavlja zaradi zabave z elektriko. Hvaležni moramo biti za vse, kar nam naklonijo višje sile. Posebej pa naj omenimo, s kakšnim veseljem je sprejela zatemnitev mladina, ki je zadnje čase pod močnim vplivom pomladi. Če je bil posrečeno izbran, ker zadnje čase ni tudi lune.

Iz Kranja

— **Jugoslovnsko akademsko društvo Ljudska univerza** priredi prvi ob osmih v kinu »Talijs« svoje zaključno predavanje v letošnji sezoni. Predaval bo g. dr. Karel Petrič o »Spolnih boleznih«. Po predavanju, ki bo gotovo vsakogar zanimalo, bo predvajala dva filma. Kulturno-prosvetni tonfilm »Röntgenovi žarki« prikazuje v poljudni obliki razvoj in praktično korist Röntgenovih žarkov. Drugi, kulturno-znanstveni film o raziskovanju sifilisa »Bič človeštva«, pa prikazuje škodljivost sifilisa kot socialne bolezni in biča človeštva, njegove pojave, povzročitelje in način zdravljenja. Oba filma, izdelana šele pred kratkim, sta zelo zanimiva in bosta gotovo žela zasuženi uspeh.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

teseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.— davek posebej.
za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema uprva
de 9. ure dopoldne.

PAZENTLANJE

azuriranje, vnanje svece, perila, monogramov, gumbic Velika zaloga perja po 7.— din. »Ljubljana«, Gospodarska cesta 12. S. T.

KLIŠEJE

JUGOGRAFIKA
KRAJNAJ 23

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din
SOBO ODDAM
boljima zakonikoma para ali dvema gospodskoma za 1. maj. Maribor v upravi Slov. Naroda. 1276

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

PEKOVSKEGA POMOČNIKA
mladega, začelnika, sprejem
takoj. Pekarna Cesnik Mihael,
Hrastnik 99. 1271

še danes pokusite

Peliconov sladoled!
Wolfova ulica

Podružnici:

Miklošičeva cesta — nasproti Unione,
Kongresni trg — nasproti Zvezde

Makulturni papir

preda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica števil. 5

FRIZERKO

perfektno v železni in vodni
ondulaciji in manikiranju —
sprejem. Nastop takoj ali po
dogovoru. Gumilar, frizer, Mur-
ska Sobota. 1270

FRIZERKO ALI FRIZERJA
prvo vrstno moč — iste salon
Ernješ, Sušak. 1279

Največji akvarij na svetu

Morje v miniaturi — Morske živali kakor v naravi — Skupno življenje rib — Mladiči v akvariju navadno poginejo

New York ima namen zgraditi nov ogromen akvarij. Pri tem bodo uporabili vse izkušnje, pridobljene z najnovejšimi in največjim akvarijem na svetu Marine Studios v St. Augustinu na Floridi. Akvarij so navadno z vodo napolnili posode, kjer plavajo ribice in kjer se večje ribe leno obračajo in valjajo po tleh tako, da se vidi samo njihovi hrbti. Pomorski studio je pa nekaj drugega. Njegove ogromne posode stoji visoko, tako da morajo gledati obiskovalci skozi posebna okna v ta kotiček resničnega pomorskega življenja, kjer žive velike in majhne ribe skupaj in se tudi medsebojno požirajo.

Pomorski studio ni samo krasen prizor, temveč je to tudi največji in edinstveni laboratorij za proučevanje pomorskega življenja, skoraj pod enakimi pogoji kakor v morju samem. Dolga leta so učenjaki sanjali o tem, da bi mogli videti morske ribe v njihovem naravnem okolju. Z manjšimi ribami gre razmeroma lahko, toda kako ujeti in spraviti skupaj tudi velike morske živali kakor so morski psi, delfini, sipe in ogromne želve?

To veliko delo se je posrečilo kuratorju poskusne biologije v ameriškem naravoslovnem muzeju Douglasu Burdenu in vnuku velikega ruskega misleca Ilji Tolstemu. Pripravila sta točne načrte in odšla z njimi k C. V. Whitneyju, ki je dal 500.000 dolarjev, potrebnih za zgraditev največjega akvarija sveta Marine Studios. Pomorski studio je oddaljen dobrih 18 milj od

St. Augustina in zgrajen je na morski obali. Obstaja iz dveh ogromnih posod, podobnih križarkam, če si jo mislimo s praznim krovom.

To morsko obalo so izbrali zato, ker je v morju ob nji zelo mnogo živali, in ker je subtropska svetloba tam zelo ostra, kot nalašč za fotografiranje. Blizu obale je nekaj čevljev pod morsko gladino skale, obstoječa iz drobnih koščkov školjk in zato je ta skala izvrstna naravni filter. Skozi njo so napeljali cevi in naravno filtrirano vodo potiskajo stroji v posodi v ogromni množini 5 milijonov galon dnevno. Ena posoda je 100 čevljev dolga, 50 široka in 18 čevljev globoka, spodaj ima obliko mnogokotnika. Druga posoda je okrogla, v premeru meri 75 čevljev, globoka je pa 11 čevljev. Ribe pridejo največ v manjšo posodo, kjer jih izmerijo in opazujejo. Ob stenah posod je nad 200 okenc. Nekaj okenc je tudi spodaj, da je mogoče opazovanje od spodaj.

V Marine Studios zaposleni ljudje imajo vtis, da so pod krovom velikega preokceanskega parnika, kadar opazujejo ribe, kako gledajo začudeno v okna in odpirajo žrela. Na dnu tega miniaturnega oceana so koralne pečine, težke več ton. Živih koral se še nikoli ni posrečilo uspešno presaditi tako daleč na sever. Podmorski vrtniček je zastopan z nežno gugajočimi se morskim vetrovnicami in morskim jelki. V Marine Studios je bilo tudi že več radostnih dogodkov, le žal da so mladiči ve-

činoma poginili. Samica skata je dala življenje lepega mladiča. Naslednji je pa mladič izgubil. Požrla ga je lačna riba. Enaka usoda je zadela mladega morskega hudiča in več mladih morskih psov. Pri življenju je ostal samo morski konjček, ki se mu je posrečilo uiti požrešnim sovražnikom.

Zelo nevarno je krmili morske živali. V potapljaških oblekah se morajo uslužbeni akvarija potopiti pod vodo, kjer se morajo zanašati samo na svoje slutnje, saj ne slišijo, če se jim približa riba od zadaj. Morski pes ne pozna nobene etikete. Hlastne po površini mu poslastice in se ni ne zmeči za to, če mu ostane v žrelu tudi človeška roka. Delfini se krmijo razmeroma lahko. Skatejo namreč iz vode kakor naše postreži. Zelo težko je loviti ribe za največji akvarij. Manjše ribe love v mreže, mnogo težje pa gre z velikimi morskim pošastmi. Šele ko so izumili posebno harpuno, ki ribe ne rani, so lahko ujeli tudi največje ribe. Harpuna omami morskega psa v nekaj sekundah in potem ga s posebno ladjo odvedejo v akvarij. Tam ga lahko ljudje potem mirno občudujejo in ni se jim treba bati ga, ker je zaprt za debelim steklom.

Letni obračun skrbi za mladino

Redni občni zbor društva „Skrb za mladino“ — Uspešno delo v preteklem letu

Ljubljana, 13. aprila. V Zupančičevi gostilni na Jegličevi cesti se je sredi vrtil redni letni občni zbor društva „Skrb za mladino“. Lepo obiskano zborovanje, na katerem smo zasledili redko agilno in koristno delo za mladino, je vodil predsednik društva g. Miroslav Urbas in na njem so odborniki iznesli zelo zanimiva poročila o vztrajnem gnetnem podpiranju mladine. To društvo, ki je humanitarnega in prosvetnega značaja in katerega delokrog obsega ljubljanska okraja Sv. Peter in Poljane, je bilo ustanovljeno l. 1923. na privatno iniciativo z nalogo delovati moralno in materialno posebno za mladino, ki od strani staršev ni deležna zadostne moralne in gmetne podpore, da bi se mogla razviti v dobre državljane in koristne člane človeške družbe. V ta namen pomaga društvo deci s preskrbo obleke, dobrega čitva in jim tudi vsako leto nudi priliko za telesno okrepitev. V posebno nalogo pa si je društvo zastavilo nalogo ustanoviti v vzhodni Ljubljani nad vse potreben dom za zaščito in vzgojo dece. Ker je društvo navezavo na le prispevke in zbirke iz vrst lastnih članov, je kar neverjetno in nad vse izredno, da si društvo vsako leto nabere toliko sredstev, da zaležejo za dokajšnjo resnično pomoč pomoči potrebnim. Da je temu tako, je bilo razvidno iz izčrpnih poročil odbornikov. Poročevalci je bil enkrat v opravljanju svoje službene dolžnosti prijetno presenečen, da je na zboru tega društva našel nekaj ljudi, ki so v primeri z drugimi pokazali, da pri njih ni ne duha ne sluha o kakšni senilnosti podobnih naših društev, temveč prav nasprotno, da gre tu za ljudi in za organizacijo, ki ne tveži lepih besed, temveč da krepko zasaja svojo opatno dobronamernost.

Že v svojem poročilu je predsednik g. Urbas, ki se je najprej kratko spominjal v preteklem letu umrlih zaslužnih društvenih članov, poudaril, da je društveno delo v preteklem letu poteklo normalno in tako izdatno, kakor druga leta, za katerimi ni v ničemer zaostajalo. Jasno sliko tega dela pa je nudilo poročilo tajnika g. Frana Tumpeja. Delo tajništva je bilo veliko, ker so se nanj v glavnem naslavljal številne prošnje za podpore. Dasi se je društvo v pretekli dobi gibalo v znamenju splošnih gospodarskih težkoč, ki so mu onemogočale večji podvig in krepkejši razmah, je vendar vztrajalo pri normalnem društvenem delu. Odbor si je nadel v nekem smislu nehalnežalo nalogo, da namreč zgradi čim prej lasten dom, v katerem bi imel možnost nuditi okrepitev in odpočitek našim rečni deci. Žal mu to prizadevanje zaenkrat ni uspelo. Lma sicer v posesti dve parceli, eno v Aleksandrovi in drugo v Bohinju, toda ti dve parceli namerava prodati in iz izkupička zgraditi ali kupiti kakor primerno poslopje za dom. Uprava je nadalje širila med prebivalstvom razumevanje za socialno delo, skrbela je za rečno dečo, za sirote brez staršev, za nezakonsko zapuščeno dečo, za telesno šibko in zaostalo in za tisto, kateri starši niso mogli nuditi primerne vzgoje, nadzorstva in oskrbe. Po svojih močeh je omogočala in lajšala študij nadarjenim revnim dijakom, v nešteti primerih je uspešno posredovala pri podjetnikih, da so prišli brezposelni družinski očetje do služba. Tajnik pa je bil en dan v tednu vedno na razpolago vsem, ki so potrebovali kak nasvet v zadevah varuštva in zaščite dojenčkov in šolske mladine. Ostali društveni funkcionarji pa so prav tako izvrševali svoje naloge nad vse požrtvoval-

no. Z ljubeznijo do najrevnejših je odbor proizvedel po deci, kateri je priskočil na pomoč z obutvijo, toplo obleko, perilom, življenjskimi potrebščinami in v izjemnih primerih tudi z denarjem. Med šolskimi počitnicami je redno pošiljal dečo obeh spolov na letovanje v idilično Poljansko dolino, kjer je deca na svežem zraku in solncu ter v brezskrbni zabavi nič kaj veselo pričakovala dneva, ko je bilo treba odrediti domov. Brezplačno je pri njih pravil vse čas zdravniško službo gore-njevaški zdravnik dr. Gregorič in deci se je brez izjeme poznalo, da je vidno zadovoljna. Pa tudi na zunanji je bilo to poznati: veliko je pridobila na teži.

Tudi ostale društvene akcije so bile kronane z uspehom. Tako n. pr. štetje obiskovalcev grobov, ki je vrglo nekaj denarja, potem pa je imel lep moralen uspeh koncert, prirejen v okviru decjega tedna pod okriljem prireditelj Unije za zaščito dečice. Med najlepše in uspešne pa je šteti božičnico. S pridnim nabiranjem prispevkov v denarju in v blagu se je posrečilo obdarovati dvakrat po nad sto otrok in nekaj družin s toplo obleko, obutvijo, perilom, družino s številnimi otroki pa tudi z živili in kuštvom.

Društvo pa sodeluje tudi z Unijo za zaščito dece in se je po svojem tajniku udeležilo tudi Balkanskega kongresa lani v Beogradu. Tajnik je zaključil svoje poročilo z željo, da bi bližnja bodočnost omogočila krepkejši društveni razmah in izpolnitev težkih, vendar prepotrebni in hvaležni ciljev. Poleg rednega dosedanjega dela naj bi društvo razširilo svoj delokrog in ga še bolj populariziralo ter poskrbelo za dom ne le za dečo počitnic, temveč tudi stalni dom za ljubljansko zapuščeno dečo, iz katerega naj bi društveni varovanci izšli kot krepki, dobro vzgojeni in zavedni Jugoslovani.

Iz blaginjskega poročila in proračuna za prihodnje leto glede podpor, ki jih misli društvo razdeliti po svoji navdi, smo se mogli v polni meri prepričati, da pomoč društva nikakor ni malenkostna in da društvo operira z dotacijami, ki bi mu jih marsikatero društvo moglo zavidati. Ko je bila celomu odboru izglasovana soglasno

razrešnica, so sledile volitve novega odbora za bodočo dveletno poslovno dobo. Kot predsednik je bil ponovno izvoljen g. Miroslav Urbas, za podpredsednika Ivan Lozej, za tajnika Fran Tumpej, za knjigovodjo Albin Ravničar, za odbornike Stane Flegar, Tone Gorjanc, Etbin Bežek in Avgust Ropič, za namestnike dr. Pavel Pestotnik in inž. Lado Bevc, za preglednike računov pa Rajko Turk, Fran Vrečar in Leopold

Zupančič. Na kraju zborovanja je bilo med slučajnostmi še določeno, da ostane članarina v starem znesku 12 din, odbor pa je dobil pooblastilo za prodajo parcel in za event. nakup primerne doma iz izkupička. Odbor pa je dobil tudi pooblastilo za kooptiranje novih mlajših članov v odbor, da bi se tako delo moglo poživiti z mlajšimi močmi.

Pet delavk se je zastrupilo z radijem Sodišče jim je prisodilo odškodnino in dosmrtno rento, toda štiri so že umrle

V neki newyorški bolnici je podlegla zastrupljenju radija predzadnja izmed petih delavk, ki je njihova tragična usoda leta 1928 vzbudila v Ameriki veliko razburjenje. Pred 15 leti je zaposlovala družba United States Radium Co. pet delavk s slikanjem svetilkajočih se števk na urnikih. Delale so s čopiči, ki so jih obilnovali, kakor je pač navada. Stevilke so slikale z barvo, vsebujočo radijevo sol. Čopičev ba je ni bilo mogoče močiti niti z gobo, niti z nobeno mehnično napravo, ker so morali biti lepo zaostreni, da je šlo delo hitro od rok in da je bilo opravljeno dobro.

Ko so pa delale delavke leto dni, so se pojavili na njih znaki težke bolezni. Izkazalo se je, da so dobivale, ko so slinile čopiče, v usta neznatne količine radija, ki se je nabiral v telesu in začel razkrajati njihove kosti. Delavke so bile zaradi bolezni odpuščene in na njihovo mesto so prišle nove. In zopet ni bilo ničesar ukrenili proti nevarnosti zastrupljenja. Nove delavke bi bile morale deliti usodo svojih prednic, če bi odpuščene delavke ne bile zbrale denarja za tožbo. Tožile so druž-

bo, ki ni poskrbela, da bi bile zavarovane pred zastrupljenjem. Družba je res priznala, da je delo omajalo delavkam zdravje, ni jim pa hotela priznati nobene odškodnine, čeprav so kot priče zaslišani zdravniki izjavili, da je vseh pet delavk zaprtilih smrti, da bodo morale po dolgi bolezni umreti, ker so se zastrupile z radijem in da jim zdravniška veda sploh ne more pomagati.

Prva instanca je zahtevo delavk po odškodnini zavrnila, druga je pa priznala vsaki 17.000 dolarjev odškodnine in dosmrtno rento. Po tej razsodbi je nehala podjetje izdelovati svetilkajoče se urnike na stari način in tako je sodišče rešilo življenje novim delavkam. Tri delavke so umrle že pred leti, četrti je bila pa več let priklenjena na bolniško posteljo in oni dan je umrla. Vse kosti so ji bile razpadle. Pri peti se je pa razpadanje kosti naenkrat ustavilo. Ta se počuti še dokaj dobro. Toda zdravniki niso prepričani, da bo ostala pri življenju. Tudi nji noben zdravnik ne more pomagati.

Zanimivosti iz železniškega prometa

Elektrifikacija železniške proge Leipzig Nürnberg bo končana prihodnje leto. Stroški so preračunani na 118,7 milijonov mark. Od tega odpade na napravo vozil 45 milijonov. Elektrifikacija se bo nadaljevala od Leipziga do Berlina in s tem bo dosežena direktna zveza z električnim omrežjem Berlin-München. Pomen elektrifikacije je v tem, da prevozi brzovlak pot od Berlina do Münchena v 5 urah 20 minutah, dočim rabi zdaj, ko proga še ni elektrificirana, 8 ur.

Vagoni kot weekend hišice so zelo priljubljeni v Angliji in že od novega leta ponujajo železniške družbe take vagonne v najem. Imajo jih na razpolago blizu 500. Vagoni so narejeni in opremljeni tako, da lahko ljudje v njih udobno stanujejo tudi delj časa. Vagoni imajo popolno kuhinjsko opremo, ločen prostor za postelje in sploh vse stanovanjski komfort. Najemnina za manjšo družbo na teden znaša v našem denarju okrog 350 din, tako da na področje ne odpade mnogo.

Postna železnica v Londonu je nad 10 kilometrov dolga proga, vodeča pod zemljo od vzhoda Londona na zapad. Zgrajena jo je postna uprava leta 1927 in na nji vozijo miniaturni vlaki, upravljani avtomatično brez osebeja. Ima šest vmesnih postaj in prepelje dnevno 6,5 milijona pisem, letno pa nad 4 milijone paketov.

Petelin pomočnik arheologov

Skupina nemških, danskih in angleških arheologov, ki delajo skupno na izkopanih v Solunu, je odkrila blizu cerkve sv. Jurija temelje palače rimskega cesarja Valeriana. Palačo so najbrž porušili Goti približno sredi 3. stoletja po Kristusu. Na temelje palače, o kateri je bilo znano, da je stala blizu cerkve sv. Jurija, čeprav ni bila označena niti na najstarejših zemljevidih mesta, je opozoril star krošnjar vratarja muzeja Jeni Djami. Starec stanuje v baraki za cerkvi. V bližini so nedavno porušili staro hišo, da bi napravili prostor za novo večjo.

Ko so kopali temelje, so našli delavci na mnoge hodnike in kanale, za katere se pa niso zmenili, ker to v Solunu ni nič posebnega. Mesto ima pač zelo pestro preteklost. Na to, da so odkrili tu nekaj izrednega, je opozoril ljudi petelin. Krošnjar ima kure in med njimi mladega petelina plemenite pasme, ki ga posebno ceni. Nedavno je hotel nekoga večera kure zapreti, pa je petelin preletel plot njegovega dvorišča in odletel na stavbišču. Krošnjar je komaj še pravočasno opazil, kako je izginil v ozkem hodniku na eni strani temeljev. Odšel je za njim, zlezal na hodnik in bil zelo presenečen, ko se je kmalu razširil tako, da je lahko hodil pokonci.

Petelina je ujel na koncu hodnika, kjer so bila zarjavela mrežasta vrata, da ni

mogel naprej. Za vrati se je videl večji prostor in nanj je opozoril krošnjar vratarja muzeja, ta pa sefa arheološke komisije nemškega profesorja Schöneberga. Komisija, ki se je že prej zanimala za podzemlje cerkve sv. Jurija, je začela preiskovati podzemlje od novega stavbišča. Arheologi so spoznali v hodniku del starega rimskega vodovoda, po katerem so prišli do temeljev. O njih domnevajo, da so ostanki nekdanje Valerianove palače.

Zabukošek obsojen na smrt

Celje, 14. aprila. V razpravi proti roparskemu morilcu Juriju Zabukošku pred petlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju sta bila včeraj dopolnjeni zaslišanja zdravnika izvedenca primarij dr. Steinfelner in dr. Perko. Izjavila sta, da je bila pokojna Ivanka Zakrajškova zastrupljena in zadavljena.

Razprava je bila ob 12,45 prekinjena in se je nadaljevala ob 15. Zaslišanih je bilo nadaljnjih sedem prič, ki pa niso povedale ničesar bistvenega novega. Kemik izvedenec dr. Jelocnik, ki mu je predsedujoči predsednik okrožnega sodišča dr. Vidovič predložil strop, s katerim je bil Zabukošek zastrupil Zakrajškovo, je izjavil, da je ta strop ciankalij. Ko so mu pokazali prašek v škatlici, ki jo je imel Zabukošek pri sebi pri zaslišanju in iz katere je vzel od tega praška ter se nato zgrudil, je dr. Jelocnik izjavil, da je to običajna jedilna soda. Zabukošek je torej takrat simuliral poskus samomora.

Po čitanju spisov ter govorih državnega tožilca dr. Rusa in zagovornika odvetnika dr. Milana Orožna, je Zabukošek še izjavil, da ni hotel umoriti Zakrajškove, marveč da jo je hotel samo s strupom omamiti in da je tudi ni zadavil. Ob 19. se je senat umaknil k posvetovanju.

Ob 19.30 je predsednik razglasil sodbo, da je sodišče spoznalo Zabukoška za krivega roparskega umora, izvršenega z zastrupljenjem in zadavljenjem ter oropanjem Ivanke Zakrajškove, ter za krivega tatvine moške suknje v škodo zlatarskega mojstra Mihe Korena v Trbovljah, in da je zaradi tega obsojilo Zabukoška na smrt z oboješenjem. Obistvino, ki je napolnilo razpravo dvorano do zadnjega kotička, je sprejelo sodbo s pritrditvami in ploskanjem. Zabukoškov zagovornik je prijavil revizijo in priziv.

PRAVO OZADJE KONKURZA

— Moram ti zaupati, da je šel moj oče v konkurz.

— Vidiš, saj sem ti vedno pravil, da bo tvoj oče našel sredstvo, da bi naju razdvojil.

MED PRIJATELJICAMI

— Finančni položaj tvojega sedanjega ljubčka se je močno poslabšal, draga moja. Mislim, da te bo kmalu pustil na cedilu.

— Kako pa to veš?

— Kako bi ne vedela, saj je moj mož.

VERDI

11

— Da, to je, kakor če prisegajo mornarji...
— Ne, verjemi mi, kar norim za teboj.
— Kakor takrat v Milanu. Tudi tam si tako govorila, pa si pobegnila v Pariz, jaz sem te pa pričakoval v Rimu.
— Hotela sem, da bi se poročila.
— In ker te mislim ponovno odkloniti, boš znova odfrfotala, kaj ne?
— Vidiš, samo govoriš, sam si pa... Zakaj me ne ljubiš? Evo, prenesla sem tvojo prtljago: nisem mislila, da preneseš samo tvojo obleko, temveč tudi tvoje srce... In če se mi to ni posrečilo, lahko odideš... Srečno pot!
— Da... zašepete Verdi... saj tudi odidem... Napačno sem storil, da sem prišel sem; vse to mi razjeda živce.
In tedaj se odigra ljubavni prizor. Giuseppina zaplače. Verdi pa jame hoditi po sobi. Trdno je bil sklenil oditi. Na drugi strani ga pa mika ostati. Hodi po sobi kakor lev v kletki. Slednjič se ustavi pred glasovirjem. Počasi jamejo njegovi prsti pritiskati na tipke, potem pa vedno hitreje in hitreje... To je prava nevihta iz »Rigoletta«... Giuseppina vstane in obraz se ji izpremeni. Vsa je srečna, obraz ji kar žari... Vsa drhti od radosti in navdušenja za glasbo, ki se tu poraja. Evo, prav tu, v tej sobi, po tem ljubavnem prizoru.
— Ali je to tista nevihta, o kateri si mi govo-

ril, da bo v »Rigolettu«? — Je vprašala Giuseppina tiho. A Verdi je samo prikal z glavjo.
— Da, to je tista nepozabna stran. O, kako srečna je, da jo je bog postavil kraj Verdija.

— Vzeml me tako, kakršna sem. Zadovoljna sem tudi brez poroke... Krasno je živeti s teboj, kraj tebe, zate — zašepete Giuseppina. Toda Verdi ji rahlo položi roko na usta.

— Ljubi me brez besed, brez pripovedovanja... Nič drugega ne zahtevam od tebe.

Končno sta objeta. Giuseppina je srečna. Verdi je postal ves nežen, boža ji lase in tiho, tiho kakor najslajša glasba ji šepeta:

— Glej, poročil bi se s teboj pa ne morem... Prisegel sem Margeriti tiste noči, ko je umirala, da nikoli več ne bo na svetu nobene gospe Verdi. Evo, zdaj veš... Zdjaj me menda razumeš.

In Giuseppina bodro doprinese veliko in težko žrtve.

— Zdjaj te razumem... In verjemi mi, ljubim te, kakor še nikoli.

Verdijevo bivanje v Parizu je bilo polno dela in uspehov. Tu je Hugo, tu Dumas, pa Margerita Gauthier, Duplessis. Tu se je rodil »Rigoletto«.

Nekoč notri okrog treh je Verdi planil v sobo.

— Giuseppina, čuj, vstanil! Giuseppina!

— Za božjo voljo, pa vendar ne gori! Kaj je nastal potres? Vpraša vsa iz sebe od strahu.

— Ne... Evo nekaj odlomkov iz »Traviate«.

Pojdi, sedi h glasovirju, da takoj poskusiva... Giuseppina poje tisto božansko:

— Di quell' amor, che palpito...

Verdi posluša in ves srehen objame Giuseppino.

— Povej, mar ni to božanska ljubezen, ki naju druži?

— Da, dragi moj, a ti me ne pustiš spati, — ga pokara Giuseppina nežno.

— Saj tudi oni meni v Benetkah ne dajo spati, evo zdaj zahtevajo »Rigoletta«...

— Da, ga prekine Giuseppina, zahtevajo »Rigoletta«, ti pa komponiraj »Traviato«.

— Vidiš, pišem tisto, kar mi pride na misel...

Evo, tri opere na en mah: Traviata, Rigoletto in Trovatore... in vse nastanejo preden bi kdo mislil...

Nocoj mi gre dobro... ti pojdi zdaj spat, jaz bom pa še delal.

...

V Bussetu, oddaljenem samo nekaj korakov od vile Svete Agate, divja prava revolucija.

— Ah, če bi bila pokojna še živa... Strašno!

— Živi na koruzi... so šepetale zlobne žene, zavidajoč Verdiju srečo. Kolik greh! Davi je šla v cerkev in s svojo prisotnostjo je oskrnila božji hram... so se zgražale stare terčialce.

— To je škandal — so kričale stare babe.

Ljudje so prihajali h Giuseppini, da bi ji to povedali.

— Ne žali me zloba Bussetčanov... Samo... nadaljuje po kratkem presledku... bolelo bi me, če bi to zadelo Verdija, če bi on to obžaloval...

Prišel je tudi stari Barezzi. On razume vse to.

— Vzeml jo za ženo, ona ti je najboljša in najzvestejša.

Molče se je Verdi zahvalil očetu svoje prve žene. Kmalu potem pa izpolni v neki cerkvi v Svi-ci obljubo. Pred oltarjem klečita Giuseppe Verdi in Giuseppina Strepponi. Duhovnik blagoslovlja njuno srečo.

— Veš, ko si odgovoril pred oltarjem »da«, je bila to najlepša, najslajša beseda, kar si jih kdaj izgovoril, je šepetala vsa srečna Giuseppina, od tistega trenutka Verdijevega sopraga.

Dovršena je sijajna trilogija Rigoletta, Traviate in Trovatore. Kmalu prepevajo že vse Benetke »La donna è mobile«...

V Rimu Trovatore ne pride z repertoarja. Ze več dni v naprej ne more človek dobiti nobenega sedeža. Po Benetkah že prepevajo »La donna è mobile«, čeprav še ni bilo premiere. Rim je navdušen. Povsod se izgovarja Verdijevo ime. On je že zdaj na poti k velikim slavim.

Toda zdaj bo v Benetkah prvič uprizorjena »Traviata«. Slikovito starinsko mesto na lagunah je vse v napetem pričakovanju. Slednjič je na počili tudi ta dan. V kavarni Florian sede patriciji.

— Torej, kaj je bilo?

— Nič... Prav nič ni vredna ta »Traviata«.

— Obupna neumnost... meni neki mladenič.

— Kaj sem ti pravil? Verdi je napihnen balon, a Benetke so ga izpraznile. Hotel je postati slaven, pa so mu Benetke zaklale: stoji!

Po gledališču Fenice pa odmeva žvižganje, kakor da piskajo tisočere lokomotive. Giuseppina joče. Verdiju se smili.